

NAPAD NA NEW DEAL Z DVEH NOVIH STRANI

Obe skupini dežel v naporih za razširjenje vojne

NAKLEPI IN ZELJE ZA RAZDELITEV POSESTI VELIKE BRITANIJE. — BERLIN MAMI ITALIJO Z OBLJUBAMI. — OLJNA POLJA V MALI AZIJI VADA V KONFLIKT

Mnoga znamenja pričajo, da se bo resnična vojna v Evropi šele pričela. To je sklepiti iz groženj, ki jih čujemo iz Berlina in Londona in iz mnogih drugih pojavov.

Flirtanje z Italijo
Nemška diplomacija si na vso moč prizadeva pridobiti Italijo v sporazum z Nemčijo in Rusijo za novo razdelitev sveta, v kateri naj bi bila udeležena tudi Japonska. Rekli smo že, in to ve vsakdo, da Anglija in Francija Italiji ne moreta obljubiti tistega, kar zahteva, kajti nagrado bi ji v tem slučaju morale dati na svoj račun. Lahko pa ji vse to obljubi Berlin, ker ne bi šlo ničesar iz njegovega žepa.

Vadlanje z Balkanom
Nemčiji, in izgleda, da tudi Rusiji, se gre zdaj posebno za politiko nadvladanja nad Balkanom. Italija se tega boji, kajti Balkan smatra za svoje oporišče. Če jo z njega izrineti Nemčija in Rusija, v Sredozemskem morju pa jo zapirata Francija in Anglija, bo v novi preureditvi Evrope ostala čisto osamljena. V Rimu to vadlanje čutijo in tajnik fašistične stranke je nedavno zapretel, da bo Italija lahko vsak hip v vojni. Ni pa odločno povedal, s kom, kajti tega ne ve še niti Mussolini. Vprašanje je, na katero stran se bo nagibala zmaga, in katera stran more Italiji največ dati. Z obljubami jo sedaj najbolj mami Nemčija. Novinar Wm. H. Stoneman, ki se peča z intrigami evropskih vlad, poroča, da ponuja Berlin Italiji za sodelovanje z osjo Berlin-Moskva proti Angliji in Franciji velik kos Jugoslavije (nedvomno Slovenijo in Dalmacijo), gospodarske koncesije v Srbiji, del Grčije, francoske in angleške otoke v Sredozemskem morju, soodločujočo kontrolo nad Sueskim prekopom in še mnogo drugega.

Kaj hoče Nemčija?
Nemčija pa si hoče zagotoviti zase predvsem vse bogate oljne vrelce v Rumuniji, razna žita in sirovine, ter svoboden dohod v Črno morje. Vlada v Berlinu že zdaj pritiska na Rumunijo toliko, da je neprenohna v nevarnosti pred napadom. Pretežni del oljnih vrelcev in čistilnic olja v Rumuniji kontrolira angleški in francoski kapital pod zaščito njihovih vlad. Hitler hoče, da mora vse rumunsko olje v tretji raji, kar pomeni, da bi ga z njim zalagali na stroške svojega kapitala v Rumuniji Anglija in Francija. Tega London in Pariz ne dopustita in zahtevata od kralja Karola, da mora štiti njune investicije v Rumuniji in pošiljati olje njima, ker ga ji pošteno plačujeta z dobrim denarjem.

Rumunija je vsled tega v kleščah. Mrzi Nemčijo in bi stokrat rajše ustregla zaveznikom kakor Nemčiji. Toda Nemčija s svojo armado je blizu, Rusija pa je pripravljena poslati v njo svojo armado prav tako, kakor jo je poslala po Hitlerjevi invaziji na Poljsko. Zelo možno je, da je tajna pogodba med Berlinom in Moskvo glede razdelitve Rumunije že sklenjena, kakor je bila očitno sklenjena med njima za razdelitev Poljske.

Priprave zaveznikov
Francija in Anglija jamčita Rumuniji nedotakljivost njenih mej. Toda sta daleč, Rusija in Nemčija pa zraven. Kakor ni sta mogli oti Poljske, ne bi mogli Rumunije. Ampak v Londonu pravijo, da se bo o usodi teh dežel v resnici odločilo po (Nadaljevanje na 4. strani.)

NEVARNA IGRA ZEDINJENIH DRŽAV Z JAPONSKO

Japonska je že par let v vojni s Kitajsko, kjer je občutno zadela tudi takozvano ameriške interese. Največ pa Anglijo, dalje Francijo, Rusijo in vse druge dežele, ki so trgovale z ogromno Kitajsko, ali pa imele v nji tuji imperialistične interese.

Ta dežela je imela z Japonsko trgovsko pogodbo že 29 let. Lani je vladla Zed. držav preklicala v protest proti japonski armadi na Kitajskem, ker mrevari ameriško trgovino, ovira ameriški promet v kitajskih vodah in sploh postopa z internimi te dežele kakor da z njimi lahko poljubno postopa.

Japonska je bila za svojo dolgotrajno vojno na Kitajskem odvisna in je še zmerom odvisna od Zed. držav, v katerih kupuje za približno 400 milijonov dolarjev potrebščino vsako leto. Dasi je Japonska na ameriškem trgu tretji najboljši kupec, je vladla Zed. držav vzlic temu preklicala z njo trgovsko pogodbo. Vzrok je, ker se hoče z Japonsko dodobra domeniti, kdo naj bo kdo v Aziji in predvsem, kdo naj določuje trgovske odnose s Kitajsko.

Zanimivo je, da četudi vladla Zed. držav zastopa stališče nedotakljivosti in politiko odprtih vrat na Kitajsko, in da pomaga Kitajski s posojili, pa ob enem zalaga Japonsko z vsem materijalom, ki je potreben za vojno: z železom, stroji, bombazem, oljem itd.

Japonska pa nam v zameno, proda vsako leto skoro vso svojo svilo, mnogo igrač, porcelana, tkanin itd.

Sedanji spor med našo in japonsko vlado je torej posebno za Japonsko življensko vprašanje, ki lahko dovede celo do vojne, ako med Washingtonom in Tokiom ne bo kmalu sporazuma.

Belj potrebno pa bi bilo preiskati one organizacije, ki se odevajo z ameriško zastavo, a v resnici pa zastopajo to, kar imata Nemčija in Italija, kakor je na svoj način poudaril Roosevelt v svoji zadnji poslanici

NOVE NEMŠKE VOJNE METODE

Nemški firer je pred nekaj tedni pretel, da če Anglija in Francija ne četa miru, ju bo presenetil z novimi vojnimi sredstvi, da jima bo kar žal, ko bosta ginevali pod nemško pestjo. Eno teh novih sredstev so "magnetične" mine, ki povzročajo Angliji na morju čedalje več preglavice. Vrh tega imajo Nemci izpopolnjene mine, ki jih polagajo na pot sovražniku po suhem. Francozi so imeli z njimi posebno prve tedne vojne na zapadni fronti precej opravka. Nekaj so jih francoski vojaki pobrali in snopili skupaj in ogradili, kakor predstavlja gornja slika.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Klaviški delavci pri Wilson & Co. v Chicagu so se pri glasovanju 26. januarja pod nadzorstvom zveznega delavskega odbora izrekli s par sto glasovi večine proti uniji klaviških delavcev CIO in za kompanijsko unijo. Unija CIO je storila vse v svoji moči, da delavce pridobi zase, a tudi "neodvisna" unija je bila aktivna. Prva je dobila 1,890, druga pa 1,545 glasov. 135 delavcev je glasovalo proti vsaki uniji. Pri volitvah in štetju glasov sta bili z nadzorniki zastopani obe uniji. Volitev se izmed 3,800 ni udeležilo samo 160 delavcev. Po zakonu ima unija, ki izgubi, pravico vložiti priziv proti rezultatu. Zmaga pri Wilson & Co. bi bila uniji klaviških delavcev CIO velika opora tudi pri Armourjevih družbi, kjer je že priznana, in pri Swift Co., kjer še niso organizirani. Unija, ki dobi pri takih glasovanjih večino, je na podlagi zakona pooblaščen za zastopati delavce v kolektivnih pogajanjih z družbo.

Iz Moskve poročajo, da je uprava podražila stanovalcem vodo 300 in plin 100 odstotkov.

Američanin na Švedskem je ameriški poslanik v Stockholmu svetoval, da naj se vrnejo v to deželo kdor le more. V svojem pismu ameriškim državljanom je sicer pojasnil, da švedska zdaj ni še v nevarnosti, da

ob otvoritvi zveznega kongresa. Ena izmed teh fašističnih skupin je "kriščanska fronta". Najjačja je v New Yorku. Njen duhovni vodja je "father" Coughlin. Njeno delovanje je enako kakor je bilo Hitlerjevo v Nemčiji, predno je prišel v vlado, in njen program do pike natančen onemu, ki ga zastopata Mussolini in Italiji in Franco v Španiji. Noben Browder ni tako protiameriški, to je, tako nevarn demokraciji in ameriškim tradicijam civilnih svobodščin, kakor je fašist v talarju, katerega

se zaplete v vojno, a v gotovosti ni. Ako pride napad, bodo Američani vsi na enkrat hoteli ven, a promet med Zed. državami in Švedsko je že zdaj omejen.

Predsednik Roosevelt meni, da se Američani v tej deželi lahko priglasijo prostovoljno za službovanje v tujih armadah, pod pogojem, da tujim vladam, za katere bi v vojni služili, ne prisrežejo zvestobe. Tako so odhajali iz te dežele tudi prostovoljci v republikansko armado v Španijo, in nekateri, posebno letalci, tudi v Francovo. Toda ameriški nevtalnostni zakon nabiranje prostovoljcev v tej deželi prepoveduje. V sedanjem slučaju se gre radi Finske. Precej se jih je že priglasilo, toda finski diplomati uradi jim smejo dati le pojasnila in jim pomagati na pot. Ko so po Rooseveltovi izjavi vprašali za pojasnila o tem uradnike v departmentu za zunanje zadeve, so jim rekli, da vlada ne izda sedaj potnega lista nikomur, razen onim, ki dokažejo, da morajo potovati v inozemstvo res v sled tehničnih vzrokov. Američanom, ki so šli v špansko armado, so bili izdani potni listi za v Francijo, ne za v Španijo. Za prostovoljce so se priglasili še v Franciji in šli od tam s pomočjo francoskih oblasti na (Nadaljevanje na 2. strani.)

H. B. Z. najela še enega odvetnika

Za pravnega svetovalca HBZ je bil na prošni seji izvoljen odvetnik Louis Z. Marohnič. Svoje posle izvršuje v gl. uradu, kjer je stalno nameščen. Toda večina upravnega odbora smatra, da drži Marohnič z manjšino (gl. predsednikom Butkovičem in tajnikom Derkosom), zato si je večina (gl. podpredsednik Boič, gl. blagajnik Vuk in tajnik bojniškega oddelka Kovač) najela odvetnika C. Pricharda, seveda na stroške Zajednice. Sporno vprašanje med njimi je odslovitve petih nameščenec v gl. uradu. Večina jih je odslovila in najela nove. V Zajedničaru je proti odslovitvam veliko protestov, ker so bile izvršene iz političnih motivov, a tudi omenjena trojica ima mnogo podpore, posebno v komunističnem Radniškem Glasniku.

Lep napredek SNPJ

V jubilejni kampanji lansko leto, ki je trajala 9 mesecev, je pridobila SNPJ v oba oddelka 2,874 članov.

Trio sester Jugg nastopi 3. marca na Proletarčevem slavlju

Mary, Ernestine in Lucille Jugg nastopijo prvič med nami v nedeljo 3. marca na slavlju 35-letnice Proletarca. Prvi dve sta naši javnosti znani že iz raznih prejšnjih nastopov. Vse tri so izborne pevke. Na klavirju jih bo spremljal češki glasbenik František Kubina. S to točko je spored Proletarčevega slavlja veliko pridobil, o čemer se bodo uverili vsi, ki se ga udeleže.

Razprava v Collinwoodu o položaju

V klubu št. 49 JSZ bo v petek 2. februarja zvečer zanimiva diskuzija o sedanjem položaju tu in po svetu z ozirom na delavski razred. (Več pojasnila o nji je na notranjih straneh.)

Katoliška jednota se ponša z napredovanjem

Joseph Zalar, tajnik KSKJ, pravi, da so imeli ob zaključku minulega leta 36,000 članov in članice, ali več ko kdaj prej v svoji zgodovini.

Unije za pomoč Finski

Med prispevatelji v sklad za podporo Finski v njeni obrambni vojni z Rusijo so prispevale tudi mnoge unije AFL in CIO, med slednjimi na primer velika ACWA, ki je druga največja v CIO in njen predsednik Hillman na vodstvu CIO drugi za Lewisom.

DEMOKRATSKA STRANKA S SVOJIM VODSTVOM POZABILA NA OBLJUBE DELAVSTVU, PRAVI JOHN L. LEWIS

TUDI EARL BROWDER OČITA DEMOKRATOM NEHVALEŽNOST ZA DANO JIM POMOC. — TRIK S KOMUNISTIČNO ZASTAVO NA KONVENCIJI U. M. W. V COLUMBUSU

Po svoji obsodbi na 4 leta zapora vsled potovanja po inozemstvu s potnim listom pod nepravim imenom je šel Earl Browder na komunistični shod v New Yorku, na katerem se je bridko pritoževal nad Rooseveltom, newyorškim gubernernem Lehmanom, generalnim pravnikom (zdaj vrhovnim sodnikom) Murphyjem in nad vsem new dealom, ker izkazuje komunistični stranki sedaj tako črno nehvaležnost.

Batine za zasluge

Izjavil je, da je bil newyorški gubernor Lehman izvoljen edino s pomočjo komunistične stranke, navajal je pomoč, ki jo je dala njegova stranka new dealu na celi črti, in kako so komunistični svetovalci pomagali Murphyju v Michiganu, ko je kandidiral ponovno za gubernerja, in kako so morali komunisti newdealovec v Michiganu in v Washingtonu držati nazaj, ker so tiščali v "ekstremno levičarstvo", s katerim bi se uničili. Browder je govoril na tem shodu tako, kot da je bila resnična voditeljica newdealovstva komunistična stranka, ne pa Roosevelt in njegova administracija.

"Nehvaležnost je plačilo sveta"

"Sedaj pa, ko nas Roosevelt in njegovi ljudje več ne potrebujejo, so se obrnili proti nam," je konstatiral Browder. V dokaz zato so na istem shodu poudarjali drugi komunistični govorniki preganjanje tajnika komunistične stranke, ki ga hoče new deal potlačiti v ječo in s tem odvzeti voditelja ameriškemu delavstvu. Browder sam pa je celo poudarjal, da njega "vojna stranka" mrzi, ker on deluje za mir, dočim hoče Roosevelt v vojno.

Tudi Lewis si lasti zasluge

Ampak komunisti niso edini, ki očitajo Roosevelt, da jim pomoč slabo vrača. Na konven-

ciji unije UMW v Columbusu je pred 2000 delegati izrekel ostro obsodbo proti Roosevelt, new dealu in vsi demokratični stranki John L. Lewis. Ko je v svojem govoru napadel zvezno administracijo in njene neuspehe, je nekdo spustil z vrha odra razgrnjeno komunistično zastavo (srp in kladivo na rdečem polju), ki je obstala pritrjena z dveh strani na vrvcema nekaj četrilev visoko nad Lewisom in drugimi odborniki U. M. W. Delegatje v dvorani so planili kvišku in povzročili pravi kaval. Lewis je prvi hip mislil, da demonstrirajo za Roosevelt in proti njemu, dokler mu ni nekdo v naglici pojasnil incident s komunistično zastavo. Časniški fotografi so prizor na odru z užitek slikali in nekaj ur nato je bila v časopisu že slika, ki prikazuje Lewisa v govorniški pozi in nad njim pa zastava z znakom Sovjetske Unije. Možno je, da so ta trik aranžirali reporterji nalašč, ali pa tuki kaki prismojeni komunisti, dasi je Lewis takoj nato izjavil, da v UMW ni komunistov in ob enem zahteval od policije v Columbusu, da dožene, kdo je vprizoril to zvijačo. Medtem so reditelji delegate pomirili in Lewis je nadaljeval s svojim udrihanjem po demokrati.

Nerešen problem

"Problem a brezposelnosti new deal ni mogel rešiti", je konstatiral. "Bil je neuspešen na vseh poljih, ker ni hotel poslušati nasvetov delavstva," je rekel Lewis. S tem kajpada ni mislil Browderja in njegovega delavstva, pač pa sebe in Ne-strankarsko delavsko ligo, kateri načeljuje. "Prirejali smo shode," je očital, "pošiljali nanje svoje govornike in med maso agitatorje, poslušali se radia in tiskane besede in prispevali (Nadaljevanje na 2. strani)

Preiskava, kakršna bi bila v resnici potrebna

Zvezni kongres je podaljšal veljavnost Diesove komisije še za eno leto in ji dovolil v ta namen nadaljnih \$75,000. Lani je petročila nad \$100,000 in preiskovala največ "protiameriške" aktivnosti komunistov. Kar je o njih dognala, bi lahko od vrega početka zvedela zastoj iz socialističnih listov. Belj potrebno pa bi bilo preiskati one organizacije, ki se odevajo z ameriško zastavo, a v resnici pa zastopajo to, kar imata Nemčija in Italija, kakor je na svoj način poudaril Roosevelt v svoji zadnji poslanici

ob otvoritvi zveznega kongresa. Ena izmed teh fašističnih skupin je "kriščanska fronta". Najjačja je v New Yorku. Njen duhovni vodja je "father" Coughlin. Njeno delovanje je enako kakor je bilo Hitlerjevo v Nemčiji, predno je prišel v vlado, in njen program do pike natančen onemu, ki ga zastopata Mussolini in Italiji in Franco v Španiji. Noben Browder ni tako protiameriški, to je, tako nevarn demokraciji in ameriškim tradicijam civilnih svobodščin, kakor je fašist v talarju, katerega

javnost pozna z dostojanstvenim imenom "Rev." ali "Father" Coughlin. Zvezni detektivi so pred par tedni aretirali krdelo zarotnikov, ki so pod okriljem in zaščito "kriščanske fronte" kovali naklepe za "nasilno strmoglavljenje vlade", za revolucijo preko noči, v kateri bi se do zjutraj polastili kolodvorov, pošt, bank, javnih naprav (vodovodov, elektraren, plinaren itd.), in s temi sredstvi v svojih rokah bi lahko brez bojev nadvladali vso deželo. Kaj zahteva "kriščanska fronta"?

Coughlin trdi, da se bori za "amerikanizem" in s tem proti "židovskemu marksizmu"! Mar ni isto trdil Hitler? Res, uničil je delavsko gibanje v Nemčiji, kakor ga hoče "kriščanska fronta" v tej deželi, a ob enem je sklenil pakt, cigar smoter je ščititi "komunizem", katerega je prej pobijal v krvi. Ako hoče Diesova komisija letos res kaj koristiti v pobujanju neameriških aktivnosti, naj se torej loti "rev." Coughlina, "kriščanske fronte" in drugih fašističnih intrigantov ter provokatorjev.

IZKAZ NAROČNIN

V tej številki je izkaz poslanih naročnin, pod naslovom "Agitatorji na delu". Je precej višji nego prejšnji, a bil bi nedvomno še bolj zadovoljiv, ako bi v agitaciji sodelovalo več nego 29 oseb, kolikor jih je označenih v izkazu. Priobčujemo ga vsake štiri tedne.

Ako je lahko 29 oseb dobilo 172 naročnin, bi jih 10 oseb več skupno s temi dobilo nad 200.

Mnogi naročniki pišejo, da jim list ugaja in mu zele več naročnikov. K temu lahko pripomorejo, ako pridobe v tem letu vsaki vsaj enega novega naročnika. In to je vendar izvedljivo. Ako je kdo, ki živi v takem kraju, da mu niti enega ni mogoče dobiti, je drugi, ki bi morda dobil dva ali več, ako bi se potrudil.

Proletarec ima za svoje vzdrževanje veliko premalo naročnikov. Izdatke mu moramo torej kriti z drugimi viri. Toda čimveč naročnikov mu bomo dobili, toliko manj naporov in žrtev bo treba, kajti sedaj so tisti, ki hočejo Proletarca na vsak način ohraniti, preobremenjeni.

Ako soglašate, da je Proletarec našemu ljudstvu koristen in POTREBEN list, pridružite se onim, katerih imena vidite pod označbo "Agitatorji na delu". Brez njih bi Proletarec ne mogel izhajati.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Razlike, ki jih je treba poznati

Se zmerom kdo vprašuje, kaj je razlika med komunisti in socialisti. Mnogo jih je.

Socialist deluje v svoji deželi za koristi delavstva v svoji deželi in v mednarodnem obsegu za koristi delavstva vseh dežel.

Komunist deluje v svoji deželi po navodilu kominterne v interesu vnanje politike Sovjetske Unije, neglede na koristne gove lastne dežele. Taktiko, nazore in načela mora menjati zmerom po ukazih, ki jih odreja tajnik komunistične stranke v Rusiji in se mora po njih brezpogojno ravnati tudi tajnik kominterne.

Socialisti so za demokracijo iz prepričanja, ker verujejo vanjo, kajti le v industrialni demokraciji bo delavec resnično svoboden.

Komunistom je zahteva po demokraciji le orodje v taktiki. Njihov temeljni evangelij je diktatura proletarijata, katera pa v bistvu ni, nego diktatura enega človeka nad vsem prebivalstvom. Komunist propagira demokracijo le v kapitalističnih deželah, ker si hoče z njo varovati svobodo v svojih aktivnostih za kominternu.

Socialist je proti fašizmu v vsakem in v vseh slučajih. Za socialiste z nacizmom ni pomirjenja, ne kompromisa.

Komunist je bil proti nacizmu, dokler je bila to vnanja politika Moskve. In je moral odnehati z borbo proti hitlerizmu čim se je z njim pobotala Moskva.

Socialisti verujejo v svobodo govora in zborovanja za vse, ki so po demokratičnih zakonih upravičeni do nje.

Komunist jo šestokrat zahteva samo zase, drugim strankam in gibanjem pa jo odreja z razbijanjem shodov, z intrigami ali kakor že more.

Socialist je za mirovno politiko in sodelovanje med deželami.

Komunist je za mirovno politiko in proti agresivnosti le, ako mu tako stališče odredi kominternu. In je proti, čim prične kominternu braniti agresivne vpade, če se jih poslužuje vlada v Moskvi.

Socialist je proti imperializmu vsake dežele.

Komunist je proti imperializmu le, dokler ima nalogo, da mu nasprotuje. A čim mu navodilo spremene, se mora ravnati po njemu, kot na primer v slučaju razkosanja poljske republike, napada na Finsko, pritiskov Moskve na Turčijo itd.

Socialist je za socializem zaradi socializma, torej za preuredbo ekonomskega sistema v prid ljudstva vseh dežel.

Tudi komunist pravi, da deluje za socializem, toda v resnici je njegova naloga delati vsepovsod po svetu za jačanje državne tvorbe Sovjetske Unije, neglede na posledice njene politike v drugih deželah.

Socialist deluje za civilizacijo, v kateri zlodejstva, krvavi progoni in teror ne bodo imeli mesta.

Komunist mora odobravati pobijanje svojih lastnih ljudi, ako je sklep diktature, da jih likvidira, neglede na njihovo revolucionarno prošlost in zasluge.

Socialist veruje v poštenje, v izpolnjevanje dogovorov in v toleriranje nasprotnih mnenj.

Komunistu je vse to "burževna čednost"; vsako sredstvo, naj bo še tako nečastno, mu prav pride, ako smatra, da služi njegovemu namenu.

Svobodščine v Franciji

Francoska vlada pravi, da se mora v vojni z Nemčijo posluževati Hitlerjevih metod. Ena glavnih je discipliniranje naroda. To se pravi, ker mora v Nemčiji ves narod samo ubogati in delati, tudi francoska vlada ne bo dovolila, da si bi narod trafil čas s polemikami, ali čital kaj drugega kot kar mu dovoli vlada. Svobodščine izginjajo druga za drugo. Vlada sicer objavlja, da bodo vrnjene čim bo vojna končana, toda vojna pač ni še končana in izgleda, da hujske še pride.

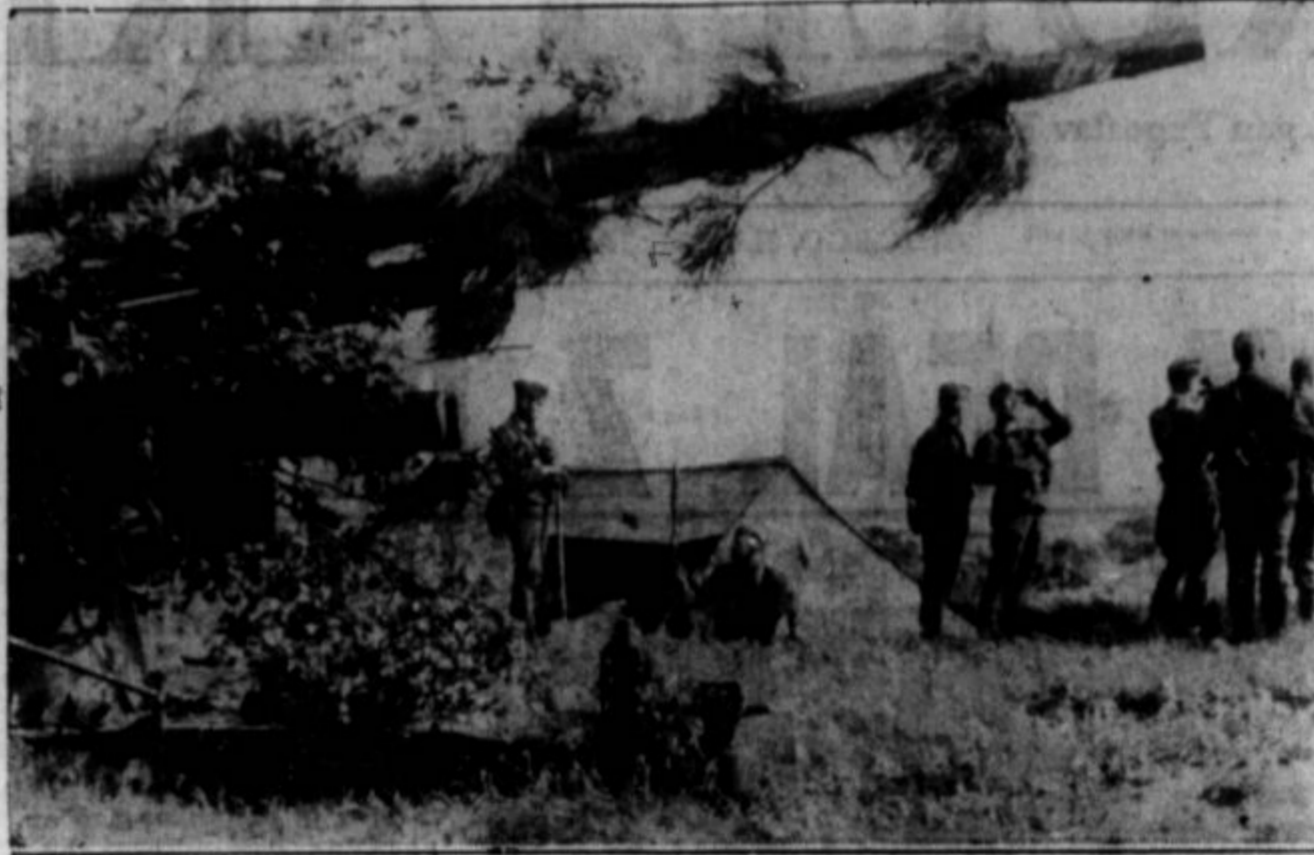
"Tipični komunistični obrazi"

V dnevniku Chicago Tribune je bila slika študentov, ki so poslušali tajnika komunistične stranke na zboru zveze dijakov v Madisonu, Wis., in pod njo je bil napis "tipični komunistični obrazi". Mnogi so javno protestirali proti tisti označbi. Kajti cirkulacija omenjenega dnevnika je okrog milijon izvodov na dan in končno — tudi komunističnim dijakom ni všeč, da bi imeli "tipične komunistične obraze".

Ampak kar dotična slika res prikazuje, in na kar čika je, da ima čitatelj pred seboj sliko — židovskih obrazov. Tudi znogi ameriški kartonisti, kadar rišejo groteskne slike "rdečkarjev", si jih predstavljajo v "tipični" židovski fizionomiji in z nepočesanimi "ruskimi" bradami.

O vsakem plemenitem delu v početku trdijo, da je neizvedljivo in nemogoče. Ampak oni, ki verujejo vanj, vztrajajo, da napravijo iz nemogočega mogoče.

KAJ SE OBETA NA ZAPADNI FRONTI

Vse je pripravljeno, bodisi na nemški Sigfriedovi črti, ali pa na francoski Maginotovi liniji. Nad dva milijona vojakov si stojijo nasproti. Pravijo, da jih ima Nemčija nekaj divizij več, kakor pa jih imata Francija in Anglija skupaj. Na sliki so nemški vojaki in eden izmed njihovih kamoflažnih topov, ki so naperjeni na Maginotovo črto. Mnogi pričakujejo, da lahko plane vsak čas v ofenzivo ena ali druga stran, kar je verjetno, kajti to je pač svojstvo vojne. In kadar se te sile zares udarijo, bo žrtev nič koliko na obeh straneh.

Poživljenje socialističnega pokreta v Collinwoodski naselbini

Milan Medvešek, organizator kluba št. 49 JSZ.

Zadnjič sem poročal, da je bilo socialistično gibanje v collinwoodski naselbini pod ziro, a to kličem temu, da je ta naselbina v splošnem napredna in delavsko zavedna. Navedel sem tudi nekaj vzrokov za to, danes pa bom skušal podati nekaj sugestij, kako naše gibanje bolj priljubiti pri ljudeh, posebno pri onih, ki se v bistvu strinjajo z nami.

Ker socializem propagira boljše gospodarski in socialni red za vse one, ki ustvarjajo, bi bilo logično, da bi se socialistom najprej pridružili oni, ki bi največ pridobili v socialistični družbi. Toda, žali bože, temu ni tako. Zakaj ne? Na to vprašanje bi dal lahko sto odgovorov ali pa nobenega. Povprečen socialist odgovori na to vprašanje približno takole: "Masa je zabita in zaslepljena in noče sama sebi dobro." Seveda, tak odgovor je lahak in enostaven ter položaja še odaleč ne izboljša. Sicer pa to vprašanje za nas ni tako važno kot vprašanje, kako poživiti socialistično gibanje v tej naselbini.

Če hočemo poživiti socialistično gibanje v Collinwoodu (ali pa v kakšni drugi naselbini), se moramo najprej sami ravnati po naukih socializma. Ni dovolj, da naznanjamo svetu, da verujemo v socializem in da je ta edino zveličaven, potem pa se pri teh besedah vse naše dejanje in nehanje konča, temveč je potrebno, da vsaj skušamo biti v vseh ekonomskih, političnih, socialnih in etičnih vprašanjih razumni in v bistvu taki, kot to zahteva od nas socializem. Sodrug, ki hoče preporod družbe, se mora ravnati in živeti najprej sam po načelih, ki jih propagira, kajti dru-

gače je vse njegovo učenje podobno vzgledom tistega duhovnika, ki uči: "Ne vzemi mene za vzgled, temveč moje besede." Razumljivo, da je take vrste učenje popolnoma zgrešeno, a vendar ni redko med nami. Naš glavni namen mora biti: delati za splošno družbo, v ta namen pa moramo postati revolucionarji najprej proti samemu sebi in šele nato proti drugim!

Ako hočemo, da bo naš klub v Collinwoodu užival ugled in tako pridobil sodelavce in člane, moramo biti v vseh stvarih razsodni, razumni, potrpežljivi in dajati splošnemu ljudstvu dober vzgled, nakratko: biti taki kot socializem uči.

Danes imamo v klubu št. 49 lepo število inteligentnih članov. Lepo število pa jih je obljubilo, da bodo pristopili, kakor hitro bomo pokazali, da smo na delu za splošno napredno delavstvo.

Vsem onim, ki odlašajo pristop h klubu, rečem tole: Ne odlašajte, temveč pristopite čim prej. Kar nas je v klubu, bomo storili vse, kar je v naši moči za napredok in blagor delavstva v splošnem, razumljivo, če pa se nam še vi pridružite, bomo za vašo pomočjo storili pa toliko več. Prepričan sem, ako povežemo vse naše sile skupaj v eno telo, bomo lahko storili v naselbini veliko dobrega.

Zadnjič sem omenil nove člane, ki so pristopili v klub št. 49. Ob tej priliki pa moram izreči vse priznanje vsem stariim članom, ki so mnogo let zvesto vztrajali pri klubu, navzlic temu da ni bilo lahko, kajti trda je, kjer je malo rok, pa veliko dela. Vse priznanje sodrugom kot sta brata Božiča, Jovo Durn, Andy Gorjanc in njegova žena, Dacar in nekateri drugi.

Prihodnjic se zopet oglašim.

HITLER IN ŽIDOVSTVO

Do lani je Hitler ob vsaki priliki vpil proti židovskemu komunizmu, židovskemu marksizmu, židovskemu rdečemu bandidstvu itd.

Ampak v drugi polovici minullega leta se je to spremenilo. Od avgusta 1938 dalje vpijeta Hitler in njegov propagandni minister sicer še zmerom proti židovstvu, toda ne več židovskemu komunizmu, ampak židovskemu kapitalizmu.

V radiu, v listih in na shodih v Nemčiji je židovskega komunizma ne sme več napadati, niti ne komunizma, tudi če se mu izpusti židovsko označbo, kakor se ne sme v Rusiji naelzama nič več napadati.

Čudno je vseeno, da je Hitlerjeva propaganda prej vse-skozi delala vtis, kot da je komunizem in židovstvo eno in isto in kot da so Židje vsi komunisti, zdaj pa zopet, kot da je vsak Žid kapitalist in zato je zdaj, ko je odnehal s sveto vojno proti židovskemu komunizmu, pričel z vojno proti židovskemu kapitalizmu. To blufanje je smešno, a tudi tragično, ker mora trpeti pod njim stotisoče in milijone ljudi.

Seja in diskuzija v Collinwoodu

Cleveland, O. — Na januarski seji kluba št. 49 JSZ je bilo sklenjeno, da se povabi naročniki "Proletarca" in druge prijatelje socialističnega gibanja v collinwoodski naselbini, da posetijo klubovo sejo dne 2. februarja, po kateri bomo imeli diskuzijo o raznih vprašanjih, na kateri si bomo skušali odgovoriti, ki nas vse zanimajo. Eno glavnih vprašanj, na kateri si bomo skušali odgovoriti, se tiče socializma v zvezi z nami samimi, kakor so na primer vprašanja: Zakaj nam je potreben močan socialistični klub v Collinwoodu? ali: Zakaj je potrebno, da postanemo aktivni v socialističnem gibanju? O tem kot o drugih predmetih bodo spregovorili govorniki iz vrst klubovega članstva, nakar bodo tudi drugi lahko povedali svoje mnenje ali podali morebitne nasvete. Naši simpatičarji v Collinwoodu, pa tudi sodrugi od ostalih dveh klubov so prijazno vabljani, da pridejo v petek zvečer dne 2. februarja v Slovenski Delavski Dom na Waterloo Rd., dvorana št. 1. Vabi vas klub št. 49 JSZ. Tajnik.

Koncert Thomasa Cukaleta 4. feb. v dvorani SNPJ

Chicago. — V nedeljo 4. februarja bo imel v dvorani SNPJ koncert tenorist Thomas Cukale. Poleg njega nastopijo George Marchan, Gerald Crossant, Mildred Szazima in pevska zboru Prešeren ter Sava. Igral bo Deichmanov orkester iz Jolietu. Vstopnice v predprodaji so po 35c. V Slov. del. centru jih lahko dobite pri Lukatu Groszerju.

Ste Ameriški družinski koledar že naročili?

Družba Slovenski delavski center bo imela občni zbor 10. februarja

Chicago, Ill. — Korporacija Slovenski delavski center tvorijo klubi, slovenska sekcija, nekaj društev in posamezniki. Samo klub št. 1 ima v nji za nad \$4,000 delnic. Letni občni zbor te ustanove bo v soboto 10. februarja ob 8. zvečer v lastnih prostorih na 2301 So. Lawndale Ave.

Podana bodo razna poročila in ob enem tudi proračun za povečanje klubovih prostorov, da bodo navzoči poučeni tudi v tem oziru in dali svoje nasvete. V sedanjem direktoriju so, Frank Alesh, Anton Garden, Justin Saitz, Joseph Drasler, Angela Zaitz, Rok Božičnik, Frank S. Tauchar, Filip Godina in Frank Zaitz.

Ker ima klub št. 1 nad 100 delnic SDC, je vsak član kluba pooblaščen zastopati eno in ima pravico debatirati, predlagati in glasovati o vseh zadevah Centra.

Dalje so bili na občni zbor pismeno povabljeni vsi drugi delničarji v Chicagu in drugje. Vsi, ki morete, udeležite se ga!

Naši sodrugi v Sloveniji delujejo vzlic največjim oviram

Ker socialistična stranka v Sloveniji za samostojno politično delovanje ni še dovoljena, a zahteve za obnovo socialistične politične akcije se množe, si vlada, posebno od kar je Hrvatska dobila avtonomijo, več ne upa nastopiti proti na-

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.) Španska mejo brez dovoljenja ameriških oblasti.

Komunisti v Mehiki so pričeli s "čistko". Mnogo mehiških komunistov je namreč z novo Stalinovo taktiko nezadovoljnih in kritizirajo njegovo zvezo s Hitlerjem in enako njegov imperialistični naval na Finsko. Vsed tega je vodstvo mehiške komunistične stranke dobilo ukaz iztebiti iz nje vse "nezanesljive" (Moskvi nepokorne) člane.

General Franco je pomilostil vse jetnike, ki so bili pod njim obsojeni na manj kot 12 let ječe. Mogoče je to storil, da napravi prostor drugim, kajti prejšnji so njegove batine že okusili in se bodo v bodoče pazili, da se spet v čem ne "pregreše".

Earl Browder, tajnik kom. stranke, je kandidat za kongresnika v 14. distriktu v New Yorku na mesto pokojnega kongresnika Sirovicha. Komunisti se nadejajo, da bo izvoljen, ker je omenjeni okraj glavno zaledje kom. stranke v New Yorku. Browder je zdaj v ospredju ameriške publicitete in je naravno, da se ljudje zanimajo zanj. Ako ne zmaga sedaj v takem okraju, bo to zanj in njegovo drago kampanjo slabo znamenje.

John L. Lewis je na konvenciji UMW zelo kritiziral Roosevelta. Še pred nekaj meseci je bil za "tretji termin". Zdaj pravi, da če Roosevelt še kandidira, bo sramotno poražen. Mnogi demokratski politiki trdijo, da je Lewis s tem za Rooseveltovo agitacijo več storil kakor pa če bi bil sam agitiral zanj. Tudi člani UMW niso gledali Roosevelta enakega mnenja, kajti dočim ga je Lewis napadal, je 47 lokalov UMW predložilo konvenciji v Columbusu resolucije, v katerih ji predlagajo, da naj indorsira Roosevelta. In vrh tega, ko hitro ga je začel grajati Lewis, ga je pričel hvaliti Green.

Hotelski delavci v tej deželi so jako slabo plačani. Onim, ki imajo taka dela, da imajo prilike do napitnin, se gre. A drugim pa je jako težko. V Chicagu so si po dolgem času izvojevali povišanje mezd in skrajšanje delavnika, ki bo v bodoče znašal 48 ur na teden s plačo od \$55 do \$95 na mesec. Te pridobitve je deležnih 3,000 soba-

šim sodrugom v Sloveniji tako drastično kakor pred dobrim letom, dasi jim je lani posebno v Delavskih zbornicah s svojimi dekreti povzročila ogromno škodo. A ob enem je bil to delavcem nauk, da ni prav, ker so se udali v tako velikem številu malodušju in se "troštali", da bodo že drugi opravili. Mnogo pevskih zborov, društvo prijateljev prirode, kulturna zveza Vzajemnost itd. je vlada zatrla drugega za drugim, a gibanja ni mogla uničiti.

Ze lansko poletje je nova vlada v Beogradu obljubila povrnitev demokratičnih svobod, kar je razveselilo pač najbolj delavske vrste.

V Sloveniji so obnovili socialistično gibanje, ki je vsled ovir še brez strankarske označbe. Vanj sprejemajo člane, da bodo pripravljene stopiti v akcijo čim jim bo tudi stranka dovoljena. Na pristopni listjavi v "socialistično gibanje" je prostor za aplikanta, kamor podpiše svoje ime, navede poklice in naslov, in pod tem pa sledeče besedilo:

Prijavljam pristop v socialistično gibanje v Sloveniji. Izjavljam, da so mi znana načela socialističnega gibanja in njegov značaj aktualni program, iznesen v resoluciji celjske socialistične konference z dne 17. septembra 1939 in, da ne pripadam nobeni drugi politični stranki ali skupini.

PROLETAREC vam v tej številki nudi mnogo bogatega informativnega, poučnega in agitacijskega gradiva. Prečitajte ga in potem ga ponudite prijatelju, da ga čita tudi on. Vzljubljen ga bo in se naročil nanj.

Vodilne filmske zvezde so v dobrih časih dobivale blizu milijon dolarjev plače na leto. Tudi zdaj jim ni sile. Na primer, filmska zvezda Claudette Colbert je imela lani \$301,944 plače. Mnoge druge igralke in igralci so jo imeli od \$100,000 do nad četr milijona dolarjev. Igralec Clark Gable prejema štiri tisoč dolarjev na teden. Ta plača mu je jamčena še za sedem let, kriza gor ali dol. Ampak tisoče in tisoče filmskih igralcev ne zasluži povprečno na leto niti toliko, da bi zadoستoval za dostojno preživljanje.

Julian Besteiro, ki je bil načelnik španske republike v njenih zadnjih dneh civilne vojne, je smrtno nevarno bolan. Star je 70 let. Iz Španije ni hotel pobegniti nego vztrajal do konca. Fašistični vojni tribunal ga je obsodil na 30 let ječe. V zaporu se ga je lotila tuberkuloza. Besteiro je bil mednarodno znan socialistični voditelj. Po poklicu je profesor.

V Bolgariji so se vršile volitve, v katerih je zmagala vlada. Dobila je veliko večino. Kako naj sploh bo drugače v državah, kjer je neovirana agitacija dovoljena samo vladi in ves politični aparat v njenih rokah!

Tole mi ne gre v glavo?

Cemu tisti, ki se navdušujejo za komunizem v Rusiji, niso tudi tukaj komunisti, namesto pripraveki demokratov in republikancev?

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Čolnar nas je zapeljal k otoku in naročil, da nas bo čakal na drugi strani pri stopnicah. Jaz sem bil zdaj prvič na Bledu in tem otoku, Angela in njena mati pa sta bili tu že pred leti. Bilo je kristalno čisto, solnčno popoldne, kakor nalašč za vožnjo po jezeru in za hojo v teh krajih. Otoček je lep in mikaven, kakor ga vidite na sliki. Dviga se iz jezera v obliki kopic, porasčen je z drevjem, in na vrhu je starodavna božjepotna cerkva, par gostilniških hiš in stojnice, na katerih prodajajo razglednice in "spominčke" (souvenirs).

V mikavni cerkvi pod zvonom je bilo nekaj deklet in češkega in par kraljevih grenadirjev, ali kakor jim že pravijo, ki so imeli dopust. Dasi so navadni jugoslovanski vojaki napravljeni slabše kot kjerkoli v Evropi, kar sem jih videl, so ti dvorni stražarji elita. Morajo biti zraščeni kot da so namenjeni Meštrovici za modele, prilično solani in iz dobrih, uglednih rodbin. Uniforme imajo take, da se res postavijo v njih. Dodeljeni so za nekaj okrasek in straženju dvorca Suvorov tik jezera, kadar je kralj ali kraljica na Bledu.

Za dekleta ti fantje niso v stiski. Objemali so se z njimi kar v sredi cerkve, ne meneč se za nas, se smejali in vlekli vrv, ki je niso spustili iz rok, da je zvon venomer brenkal brez vsakega reda. Angela in njena mati sta čakali, da dobita priložnost priti za vrv in zacuti glas zvona, ki baje onim, ki zvozne z njim, uresniči vsako, kolikšak mogoče željo. Vsled te vraže je tudi zvonova vrv spuščena skoro do tal cerkve, da se je tudi otroci lahko poslužijo. Kadar je na otoku mnogo obiskovalcev, ali romarjev, brenka blejski zvon neprestano. Pravijo, da se med romarji opazi take, ki pozovne res v žvi veri, da ima zvon moč izpolniti "želje". Če so imeli ti grenadirji kako željo, je bilo očitno, da so jim jo dekleta, katere so se jim privijale in zvonile, pripravljene izpolniti.

Po drugi strani otoka smo šli navzdol po stopnicah, vklesanih v breg, kjer je nas čakal čolnar in zadovoljno počival. "Koliko je stopnic? Ste jih šteli?" Tudi o njih so legende, o katerih je nam pravil, a sem jih sproti pozabil. Še o marsičem je nam pravil čolnar in se upiral v vesla. Veliko zanimivega je doživel med obiskovalci tega kraja. Sezona ni bila nič kaj prida, je rekel. Zdaj je pri kraju, prihraniti pa si ni mogel ničesar.

Zavozil je k bregu promenade pred hotelom in se poslovil. Prijazen, postaven človek je, mlad, in sanja, kakor Ličan Branko pri Plitvičkih jezerih. Toda dočim si Branko želi le svoj čoln, da ne bi zmerom veslal za druge, ima naš čolnar dokaj večje želje. Kajti čoln že ima.

Na hotelski verandi je bilo mnogo ljudi, tudi onih, ki so se solnčili je bilo veliko, posebno mladih, in tudi nekaj kopalcev. Prijatelj v Chicagu mi je dal naslov nekega malega hotela na Bledu. Družino, ki ga lastuje, pozna, in je menil, da bomo

postreženi dobro in po zmerni ceni. Kmalu smo ga našli. Je to stara hiša, v kateri je nekaj sob za tuje in pa velika restavracija. Tik nje je maf gostilniški vrt. Natakario, ki je nam postregla, smo vprašali, če imajo kaj sob, ki se niso oddane. Ina-jo. Po čem so? Ni ji prav nič znano, je rekla. "Aha, dvojne cene," sem si mislil. Naročil sem ji, da naj poizve. Pa je dolgo ni bilo nazaj. Ko smo jo spet uzrli in poklicali, je rekla, da ni še nič poizvedela. Šli smo v kuhinjo sami in povedali željo neki drugi natakariji, ki pa tudi ni vedela. Končno je prišel od nekod gospodar. Pojasnil sem vzrok prihoda in pa, da mi je njegov lokal priporočil ta in ta njegov prijatelj v Ameriki. Povedal je nam cene. Dasi se mi je zdela za take sobe jako visoka, smo jih vseeno najeli.

Običajno sva v takih krajih vprašala za cene v več lokalih. Na Bledu tega nisva stori- la. Ampak končno me je le mikalo poizvedeti, pa sem vprašal za ceno v hotelu tik jezera, ki je glavni na Bledu. Ker je sezona že pojema, so hoteli žele imeti za sobe nižje cene. Dobili bi jih v tem modernem hotelu, z vsemi udobnostmi, za 10c več kot so bile one, ki smo jih že najeli. Well, v drugič bo boljše prej vpraševati, kakor sva poizvedovala v drugih krajih. Bilo mi je žal, kajti Angelina in moja želja je bila njeni materi teh par dni, ko je z nama, poskrbeti za čimveč zabave in udobja, da ne bo samo mislila, kako neki opravljajo dela na njenem mlinu, da-li bo živina pravilno in ob času krm-ljena itd. Zagotavljala sva ji, da je naj nič ne skrbi, vse bo v redu, ko se vrne.

Kdor pride na Bled in mu ni žal hoje po strmini, bo šel tudi na grad. Ta je posebnost, ne sicer zaradi kakšne izredne svoje arhitekture in velikosti, ampak vsled svoje lege. Pot na vrh je

AGITATORJI NA DELU

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročnin. Namreč agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu z dvema polletnima.

I. IZKAZ

Anton Zornik, Herminie, Pa.	30
Jennie Dagarin, Cleveland, O.	28
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	20
Leo. Alper, Milwaukee, Wis.	17
A. Drasler, Jr., Forest City, Pa.	6
Anton Jeršin, West Allis, Wis.	6
John Jerab, Rock Springs, Wyo.	6
Bartol Yerant, W. Aliquippa, Pa.	4
John Kosin, Cleveland, O.	4
Joe Klarich, Detroit, Mich.	4
Miko Krutz, Willard, Wis.	4
Jos. Cvelbar, Sharon, Pa.	4
Jos. Drasler, Chicago, Ill.	4
Lorenz Kavčić, McDonald, Pa.	3
Martin Judnich, Waukegan, Ill.	3
K. Erznožnik, Red Lodge, Mont.	3
Anton Zidanšek, Sharon, Pa.	2
Frank Podlipce, Cicero, Ill.	2
Anton Zaitz, Chicago, Ill.	2
Andrew Vidrich, Johnstown, Pa.	2
Geo. Smrekar, W. Aliquippa, Pa.	2
Vinc. Yaksetich, McIntyre, Pa.	2
Jacob Rozic, Milwaukee, Wis.	2
Max Martz, Buhl, Minn.	2
Frank Ilirich, Virden, Ill.	2
Jennie Jerala, Crafton, Pa.	1
John Gallon, Osage, W. Va.	1
John Marolt, W. Mineral, Kans.	1
- Skupaj v tem izkazu (4 tedne, od 30. dec. 1939 do 27. jan. 1940) 172 naročnin. Prejlnji izkaz (4 tedne) 129 naročnin.

sicer utrudljiva, posebno po bližnjici, toda mi trije se nismo nič pritoževali. Zrli smo z obzidja gradu dol po pečini, po okolici in jezeru, ki je bleščalo v solncu, in počivali.

Odšli smo z gradu, ko je na "kinč nebeški" že legal mrak in je ob bregu vsenaokrog zasvetlikalo nešteto lučk, ki so pomežikale izmed drevja, ali pa se šopirile iz hotelov in vil.

Obiskovalci, ki smo jih videli na gradu, so govorili večinoma nemško. Do leta 1937 je prihajalo na Bled največ posetnikov iz Avstrije in Čehoslovaške. Ze leta 1938 pa je ta dotok gostov vsled zaostrujočih se političnih razmer v centralni Evropi že precej usahnil in tisti na Bledu, ki so odvisni od turisticke, so se bali — ne brez vzroka — še hujšega.

Za Bled in ostala letovišča po Gorenjskem (Bohinj, Kranjska Gora, Rateče-Planica, Polkljuka, Gozd-Martuljek itd.) je dobro, ker je dobil namesto prejšnjih virov nov dotok gostov iz Srbije, Hrvatske in raznih drugih krajev Jugoslavije. V Ljubljani so mi pokazali statistične podatke iz l. 1935, iz katerih je razvidno, da je posetilo Slovenijo v omenjeni sezoni 205,507 obiskovalcev, njihove nočnine pa so znašale 1,019,851. Ampak več kot polovico teh obiskovalcev po Slovenskem (seveda, največ na Gorenjskem in v raznih topličah v slovenskih krajih) je bilo iz Jugoslavije same, namreč 155,832. Na drugem mestu po številu so bili obiskovalci iz Avstrije, in na tretjem iz Čehoslovaške. Iz Italije jih je prišlo samo 5,737, iz Nemčije 6,851, iz Poljske 1,123, iz Francije 1,606, iz Madžarske 1,350, iz Severne in Južne Amerike 582 itd.

Po vaseh okrog Bohinja so mi pravili, da v početku teh gostov iz Srbije niso bili prav nič veseli. Tako zelo so bili navajeni drugih, in vrh tega so bili naši ljudje v teh krajih naučeni misliti, da so Nemci prvi po vrednosti v vsakem oziru, o Srbih pa so smatrali, da to sploh niso letoviščarji. A v par letih so se jih privadili — njihov in njihovega jezika. "Kaj pa bi tudi s tuji," mi je rekla neka gostilničarka, ko pa ne smejo vzeti denarja iz svoje dežele. Ti-le Srbi pa dobro služijo, točno plačajo in tudi drugače prilično zapravijo. Res, da se mnogi ne obnašajo tako elegantno kakor so se Nemci, ampak so domači ljudje in nas ne gledajo z viška."

Dohodki turizma leta 1938 so znašali v Sloveniji okroglo sto milijonov dinarjev, ali približno dva milijona dolarjev v ameriški veljavi, torej malo, a za ljudi, ki se s tem preživljajo, to veliko pomeni. Treba imeti tudi v vidu, da v normalnih razmerah tam z enim dolarjem (oziroma 50 dinarji) lahko kupiš znatno več kakor v tej deželi.

Na Bledu se postavljajo tudi z "nočnim življenjem". Pričene se okrog 10. zvečer in plesnih paviljonih, ki jih lastujejo hoteli. Najbolj impozanten je paviljon pri hotelu Park. Tu so se vršile že mnoge konference, med njimi konference male antane. Na tem kraju je glavni del mesteca Bled. To nočno življenje je v resnici le plesna zabava, na katerih nudijo tudi nekaj kabaretskega sporeda. Orkestri igrajo jazz in s čemer že morejo ustreči mladim in starim plesalcem po največji plesni modi.

V enem teh lokalov smo se seznanili z rojakom, ki je dejal, da proučuje razmere in življenje domačinov in tujevc na Bledu. Je še študent, vtise svojih opazovanj pa pošilja večinoma "Jutru".

"Ali ste opazili, da je slovenskih gostov na Bledu jako malo?" je nas vprašal. Smo in nismo. Premalo časa smo tu, da bi mogli pravilno soditi, posebno še, ker gosposki Slovenci rajše govore v kakem drugem kot v svojem jeziku.

"Zares — vsako leto jih je manj. Veste zakaj?"

Radovedni smo bili, kaj nam bo povedal študent.

"Da, Bled smo prepustili drugim, naši pa letoviščijo pri morju. Pa tudi v Italijo jih navajajo, posebno na Primorsko. Da, za naše ljudi je sedaj morje najprivlačnejša točka. Dru-

TREBA SE UCITI ANGLEŠČINE

Včasih je bilo "drugi papir" kaj lahko dobiti. Poostripte pa so začele nastajati leta 1917, deloma že prej, in potem čedalje bolj. Na gornji sliki je Italijanka Rosario Clemenza v New Yorku. Lani se ji je zadelo, da ne bi bilo napačno, če tudi ona vpraša za "drugi papir". Tu je že nad 20 let. Ampak angleško ne zna dovolj. Ko je vprašala za državljanstvo in je prišla pred sodnika, ji je naročil, naj se uči angleščine, za — učitelja pa ji je določil njenega 11-letnega sina, ki je na gornji sliki z materjo. Določil jima je citati angleške liste in slišu pa naročil, naj se ne utrudijo. Te vrste slike in vesti iz naturalizacijskih uradov so zanimive iz dveh ozirov: da se oni, ki se znajo angleško, norčujejo iz priseljencev, ki iz ne znajo, in pa, da so tu mnogi po par desetletji, pa še ne znajo na sodniških odgovorjati v angleškem jeziku.

grič, veste, je tu precej drago. Pri morju gredo na obrežje, se oblečejo v kopalno obleko, in ta je poceni. Tu pa se moraš lepo oblačiti, iti v nočne lokale, šetati in v vsako stvarjo so stroški. Tam pa si v vodi, ležiš na pesku in ješ dvakrat na dan, pa zadostuje. In je cenejše kot tu. Ljubljanski in drugih uradnikov sicer tod v poletju ne manjka, a se porazgube po vaseh, ker je cenejše. Imajo s sabo žene in si kuhajo sami. Kajti kar zaslužijo, večinoma sproti zapravijo."

V žepu sem imel zemljevid Slovenije, narisan za pospeševanje turisticke. "Vidite," je dejal, ko ga je razgrnil, "nič ne de! Bled ima tako dobre prometne zveze, posebno od kar dobivamo čedalje več avtobusov, da se mu ni bati bodočnosti. Razen seveda, če se zapletemo v vojno."

Videl sem, da ima mladi dijaki tudi mnogo smisla za socialna vprašanja. "Ne, na Bledu ni socialistov. Ti so zgolj med industrialnim delavstvom. Saj veste, služničad v letoviščih mora biti pohlevna, mora se klanjati in je odvisna od dobrohotnosti gospodarjev, za zaslužek pa od napitnin. Taki ljudje so sicer jako nezadovoljni, ampak radikalcji niso in ne morejo biti. Pred par tedni smo tu srečavali na promenadi državnik, generale, bankirje, dobroživec od vsepovsod, ki so tu nekateri po opravkih, a vsi pa ob enem za uživanje življenja. Vidite jih ponoči in podnevu v družbi elegantnih dam, v nočnih lokalih, v kočijah in v dragih avtih.

"Je pa na Bledu — menda pač povsod, tudi drugo lice. Vidiš kočijaže, čolnarje, sobarice, perice, čistilce itd., ki se pehajo za skromni zaslužek. Morda ste opazili ob potih in promenadah slabo oblečene otroke, ki ponujajo svetleč. Zdjaj so že poslani v šole, a med počitnicami jih je polno, ki si prizadevajo prinesiti domov nekaj dinarjev. Ponujajo tudi gobce, jagode, borovnice in kar že mislijo, da bi mogli prodati mimoidočim, ali pa na trgu."

Dodal je še, da so včasih prihajali na Bled le taki obiskovalci, ki so prišli sem zaradi krasot. Zdjaj jih je nad polovico, ki iščejo le zabave. In Bled jo po njegovem mnenju nudi v izobilju s svojimi dancingi (plesnimi dvoranami) in razkošnimi nočnimi lokali, v katerih rajajo do jutra.

V našem "dancingu" je plesalo le kakih 20 parov. Dijak nam bi bil še pripovedoval, toda mi smo si zaželeli šetanja, da opazujemo življenje zunaj, da uživamo večerni svet na vodni gladini, in vonj po ajdi, ki je cvetela v okolici.

"Ali se še kaj spominjate Nežike Gričeve, ki je včasih žive- la v Chicagu?" je Angela vprašala svojo mamo. Seveda se je. Saj sta si bili dobri znan-ki. Sedaj živi že nekaj let na Brezjah. Domenili smo se, da jo obiščemo naslednje jutro.

(Dalje prihodnjic.)

Komunisti in liga za demokracijo in mir

Ameriški komunisti so posedovali takozvano "ligo proti fašizmu in vojni". Ko jim je zadišalo, da ne bodo smeli biti več proti fašizmu, so dali svoji frontni organizaciji ime "Ameriška liga za mir in demokracijo" (American League for Peace and Democracy). V nji so imeli tisoče navčnih "sopotnikov", ki so mislili, da je njihova liga res to za kar jo označuje ime. Pakt z dne 23. avgusta v Moskvi pa jih je izučil, da so bili le orodje Browderjeve stranke in Stalinove vnanje politike.

Liga "za mir in demokracijo" je shirala. Tistih, ki so bili kdaj v nji, razen komunistov, je zdaj sram, da so ji nasledili. Tudi komunisti so jo opustili, ker jim je sedaj z njo nemogoče biufati.

Nemška imena za češke kraje

"Protectorat" nad Česko in Moravsko je nedavno odpravil carinske meje med njima in Nemčijo, ob enem pa je določil za češke vasi, trge, mesta in okraje nemška imena, "ako so imela nemška imena že kdaj prej." Seveda so jih imela. Vsako mesto in vsak trg na Češkem je imel pod Avstrijo nemško ime, kakor na primer na Kranjskem in Spodnjem Štajerskem. Uradno so bile nemške oznabe zmerom na prvem mestu, pa četudi v tistem kraju ni bilo nemških prebivalcev. Na Češkem bodo za nemške urade v bodoče veljale samo nemške oznabe čeških krajev. Istih metod se Nemčija poslužuje v osvojeni Poljski.

Etbin Kristan se odzval vabilu

Odbor za prireditve slavlja k 35-letnici Proletarca, ki bo v nedeljo 8. marca, je povabil za govornika Etbina Kristana, kot je bilo že poročano.

V odgovoru na vabilo pravi tole:

"Teden je minil, od kar sem dobil vaše pismo, mislil sem odgovoriti takoj, pa je prišla cela vrsta zadržkov in danes vidim v Proletarcu, da ste me že naznanili za govornika. Torej ste vedeli, da se odzovem in z veseljem pridem, če se ne dogodi kaj nepričakovanega, — kar je, kot veste, v 'božjih rokah'. Ne mislim, da ne bi mogel kdo drugi opraviti prav tako dobro, morda boljše od mene, kajti 73 let se vendar ne da utajiti. Ampak pokazal bi rad, da mi je Proletarec in z njim spojeno gibanje še vedno tako pri srcu kot v tistih, skoraj pozabljenih časih, ko sem ga sam urejal in morda položil, ali pa vsaj pomagal položiti temelj, na katerem se je razvil in postal najboljši slovenski socialistični list."

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

West Mineral, Kans. Pred kratkem se je spet oglasil z naročnino eden izmed najstarejših agitatorjev Proletarca John Marolt. Poroča o razmerah v naselbinah in o ljudeh, posebno o onih, ki so bili že naročniki tega lista, pa ga zdaj odklanjajo, kot da ne zastopa več tistih idej in ciljev kot jih je ves čas svojega obstoja. Pač slab poklon listu, ki je bil vseskozi v boju za interese delovnega ljudstva.

Herminie, Pa. Naš "Jimmie Higgins" Tone Zornik je še zmerom v akciji. V zadnjih dveh tednih je poslal 28 naročnin, med njimi nekaj novih, in naročil še 25 koledarjev. Ko bi vsak okraj imel po par takih zastopnikov, bi bilo listu in pokretu na splošno veliko pomagano.

Cleveland, O. Tudi Clevelandčanom se mora dati to pot priznanje, ker so bili precej pridni, posebno Jennie Dagarin, ki je poslala 28 naročnin in vsoto v podporo listu. Klub št. 49 JSZ je prispeval od prebitka božične veselice \$20 v podporo Proletarcu. Anton Jankovich je naročil še 15 koledarjev. Sam jih je prodal preko 200. Pravi, da se bi jih prodalo še dosti več izvodov, ako bi bilo več sodrugov voljnih opravljati to važno delo. Jože Lever (iz "jutrovega") je poslal vsoto \$5.96 v podporo listu, ki jo je zbral s. Frank Gustinčič. Imena prispevateljev bodo v eni prihodnjih izdaj lista.

Chicago, Ill. Pri nas je bilo z agitacijo zadnjih par tednov bolj mršavo. Kljub temu, da imamo tu centralo našega gibanja, največji klub JSZ; in da je naselbina velika, da jih je mnogo, ki so se zadnjih par let naselili iz drugih naselbin in bili že naročniki lista ter člani pokreta toda ni bilo zadostne agitacije od naše strani, da bi se te ljudi obiskalo ter se jih spet pridobilo v klub in za naročnike Proletarca. Sem in tja se celo pripeti, da pride kdo v urad in si naroči list. Eden takih rojakov je naš dober simpatičar Valentin Mesetz, ki se je zadnji teden oglašil tu in se naročil na Proletarca za celo leto. Zadnjih par tednov je bil edino upravnik, da je dobil 8 naročnin, med katerimi je nekaj novih, toda sodrugi in sodružice, ne zanašajte se samo na urad; dolžnost nas vseh je, da delamo kolikor največ mogoče za list in za pokret. Proletarec obhaja letos 35-letnico svojega obstoja. Ali ne mislite, da bi bilo častno za nas vse v tem velikem mestu, da se zavzamemo in da mu v tem letu pridobimo vsaj 100 novih naročnikov? Upravnik se zavezuje, da bo storil svoj kos dela v tem pogledu, kako pa vi ostali sodrugi in sodružice?

Forest City, Pa. V tem mestu se je letos prodalo več koledarja kot mnoga prejšnja leta. Za to je poskrbel naš agilen sodrug Tony Drasler ml. Zadnji teden je naročil nadaljnih 10 iztov. Prejšnja leta je veliko pomagal v tem pogledu s. Frank Rataic, ki je bil vztrajen agitator za Proletarca in koledar, dokler ga ni bolezen položila na posteljo. Zelimo mu okrevanja, da se zopee vrne med nas čil in zdrav. Tudi Tone Zaitz, ki je zdaj uposlen v gl. uradu SSPZ kot pomožni tajnik, je prejšnja leta veliko pomagal pri tem delu, enako njegova soproga Jennie. Zdjaj sta aktivna tudi pri klubu št. 1 JSZ.

Aliquippa, Pa. Zadnji teden se je oglašil s štirimi naročninami naš stari znanec s. Bartol Yerant.

Milwaukee, Wis. Jaka Rožič ki je še vedno v bolniški postelji, nam je pred kratkem poslal novce za oglaševanje v koledarju in par naročnin. Jaka je bil mnogo let vztrajen agitator za Proletarca in upamo, da bo še, ko se mu zdravje povrne. Tudi Leonard Alper ne miruje. Sicer sem in tja malo pojama, pa mu ne da žilica miru, da bi doma sedel. Poslal je 5 naročnin in obeta, da se v kratkem spet oglasi.

Waukegan-No. Chicago, Ill. Tu je bilo zadnjih par tednov bolj mirno. Mnogi nas vprašujejo, kaj je z Martinom Judnichem, da se več ne oglasi, kajti njegovi dopisi jim ugajajo. Mi jih tolažimo, da Martin zdaj prav gotovo študira, kaj naj še napiše v list, da nas nekega dne spet vse skupaj iznenadi. Toda dozdaj ni bilo nič. Le eno naročnino je poslal, pa bo že še. Oglasile pa sta se Frances Artach in Mary Susteršič ter poslali celoletno članarino Prosvetni matici. Prva za društvo "Slogo" št. 14 SNPJ, druga pa za čitalnico SND.

West Allis, Wis. Tukaj je prevzela zastopništvo lista s. Mary Musich. Zelimo ji obilega uspeha.

Willard, Wis. Mike Krutz je bil nedavno v Chicagu, toda le "kratek" čas, vsaj kar se nas tiče. Obljubil je, da bo kmalu pisal in da tedaj ne bo "brez nič". In res, zadnji teden se je oglašil z vsoto za prodane koledarje in štirimi naročninami, med katerimi so dve novi. Pravi, da bo kmalu spet kaj poslal, ako jim kak "snow storm" ne zapre izhoda v svet. Upamo, da mu bodo vremenski bogovi mili, da bo lahko opravil to kar misli.

Buhl, Minn. Max Martz je poslal obračun za prodane koledarje, zraven pa priložil naročnino za John Prijatla, ki živi blizu tam v gozdu, "v zdravem minnesotem zraku, ob bistrem studenčku", kot pravi Max. Mož ima že nad 73 let za seboj, pa pravi, da brez Proletarca ne bi bil rad, zato se je požuril z naročnino, dokler ima še kaj cvenka pod palcem.

Chisholm, Minn. To je Maksova sosednja naselbina in v njej agitira za naše stvari že dolgo vrsto let Frank Klun. Zadnji teden je obnovil svojo naročnino za leto in po, poslal obračun za oglaševanje in prodane koledarje in poslal članarino Prosvetni matici od društva št. 110 SNPJ. Tam živi tudi moj dober prijatelj Jože Bavetz, ki sem ga obiskal zadnje poletje. Obljubil je, da se bo kaj oglašil, toda zdaj je že nad šest mesecev od tega, a Jože še ni izvršil svoje obljube. What's wrong, Joe?

Springfield, Ill. Jože Ovca je poslal ostalo vsoto za prodane koledarje, zraven pa priložil tudi štiri naročnine. Poroča, da klub št. 47 JSZ priredi prihodnjo nedeljo v Slovenskem domu predpustno veselico, na katero vabijo rojaké od blizu in daleč.

Rock Springs, Wyo. John Jerab nam je pisal, naj mu pošljemo še en koledar, ker je mogel še svojega prodati. Zraven je pa priložil 5 naročnin in vsoto \$1.80 v tiskovni fond, ki sta jo prispevala s Frankom Grummom. Hvala obema.

Bon Air, Pa. Od tu je naročil 10 koledarjev s. Joseph Widmar. Pravi, da ga je več rojakov vprašalo, čemu jih nihče ne prinese. Pričakovali so "jagra", ki se piše Andrej Vidrich, da pride gori z njimi. Ker pa njega "od nikoder ni", so naročili Jožetu, da jih naroči. Rečeno storjeno in koledarji so jim bili poslani.

Kdor še nima koledarja, naj ga takoj naroči, kajti zaloga bo kmalu pošla. Pričakovali smo, da prejmemo VSE knjige Cankarjeve družbe, kakor tudi ostale knjige za društva Prosvetne matice, toda pošta nam je zadnji teden dostavila le polovico naročila. Kje je pošiljatelj knjig ostala, še ne vemo, toda pričakujemo vsi vsak dan. Ko jih prejmemo vse, bomo lahko storili našo dolžnost napram organizacijam, ki so včlanjene v Prosvetni matici. Prosimo, upoštevajte te naše težkoče.

Koliko je zdaj Židov v Hitlerjevem rajhu?

Ameriški židovski kongres ceni, da je Židov v Nemčiji, vključivši s pridruženjem Avstrije, Češke in Poljske, 3 in pol milijona. Nekateri evropski viri trdijo, da jih je 5 milijonov.

Prepričali ste se,

da je AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR za leto 1940 knjiga, ki je vredna, da jo čita vsakdo, zmožen našega jezika.

Ker se je vsebina koledarja dopadla vam, se bo tudi drugim, ki ga še niso čitali. Priporočite ga jim, ali pa naročite par izvodov vi, ker jih boste mednje na ta način še najlaglje razpečali. S tem sodelovanjem boste pomagali, da bo koledar čimprej ves razprodan.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Društvo "Sloga" št. 16 SNPJ je v milvaški naselbini eno izmed najnaprednejših. Storiло je na prosvetnem in tudi na delavskem političnem polju jako veliko. V soboto 3. februarja bo imelo slavje svoje 35-letnice. Udeležite se ga! V Prosvetni matiči je bilo od početka. Ampak na januarjski seji je to društvo na predlog tajnika Frank Perkota odstopilo. Mnogi člani go sicer argumentirali, da ako odstopi, bi to tako velikemu pionirskemu društvu ne bilo v ponos. Ampak Mr. Perko, nekdanji član JSZ in nekdanji naročnik Proletarca, je izvajal, da Prosvetne matice sploh ni, da socialistične stranke ni več, le v Chicagu je še par članov, ki se bi radi okoristili na račun naših žuljev. Čemu ne bi rajše pomagali našim starim članom! Bravo! In medključ: "Mi ne bomo več podpirali tistega Zajca, ki je milijonski fond zapravil!" (Nu, zdaj ga je pa Zajc "zapravil"! S Frankom Perkotom je držal predsednik Anton Tratnik. Tako smo "sfiksali" socialiste v naši nekdanji socialistično orientirani, res napredni slovenski naselbini.

John L. Lewis se na konvenciji UMW v Columbusu izkazal Rooseveltu zelo nehalno. Dolžil ga je hudih stvari, kakor ga dolže komunisti po svoji novi liniji. Da je unija UMW spet to kar je bila po številu članov in vplivu nekoč, je pač bolj Rooseveltova kot Lewisova zasluga. Sicer pa se naj demokrati le kregajo med seboj, a bati se je, da bo Lewis lahko kam zavlil v še slabšo politično-tovarsko, v kakršni se je gibal dosedaj.

V HBZ je komaj par mesecev po konvenciji nastal boj v upravnem in v glavnem odboru, in glasilo in med članstvom. Povzročila pa ga je "politika", dasi je po pravilih Zajednice strogo prepovedana. Tarča bojev je peč odsvoljenih nameščencev v glavnem uradu, ki jih je vrgla na cesto večina upravnega odbora, broječa tri člane. Ti so podpredsednik Boyd (Boič) iz Ohia, bivši komunist, potem protikomunist, in zdaj komunistični sopotnik. In pa komunistična pristaša Janko Kovač in Vinko Vuk. Morda sta člana kom. stranke, dasi tajita. Prvi je bolniški tajnik in drugi glavni blagajnik HBZ.

Demokracija je draga stvar, ako se je ljudje ne znajo pravilno poslužiti. To pravi v Zajedničaru Josip Medved iz McKeesporta. Piše, da je stala

konvencija HBZ \$80,000, pa je zdaj zaradi nje še več zmede nego prej. Uslužbenec se odslavlja kakor to delajo le politični bossi. Boič je predložil poizvoitvi v glavni urad poseben račun, ki mu je bil izplačan, a na konvenciji je imel skritega v žepu, ker bi mu škodoval. Doktorju Zajednice so dali poleg plače še posebno nagrado itd. Očividno se tega stanja vsele tudi bivši člani SHZ v Michiganu, kajti zdaj imajo vsaj nekaj življenja v organizaciji, kateri so se pridružili, dočim se v prejšnji niti skregati niso več znali.

Katoliškim Slovincem ni slabo. Kakor ima vsak v Zed. državi rojen fant priliko postati enkrat predsednik te republike, tako ima vsak katoliški Slovinc priložnost postati "maršal" in vsaka katoliška Slovenka pa "kraljica". Pojasnila daje Janez Jerič pri "A. S." na Čermakovi cesti v Chicagu.

V Clevelandu ima mladi Grdina čedno afero, ampak v nasprotnem pomenu besede. Dobro je, da spovedniki vsaj molče, slabo pa je, ker tudi sodišča in časopisi nimajo te lepe navade molčečnosti. Morda za nekatere, ampak ne za vse. Tudi mlademu Grdinu niso prizanesli.

Amerikanski Slovinc ima glede Finske dvojno lice. Enega v ponatiskanju uredniških člankov iz Slovenca v Ljubljani, pri katerih pa sicer ne navaja vira, in drugega v "člankih", ki jih piše vanj fajmošter Trunk. Oboji so "uredniški" članki in čitatelj A. S. nikoli ne ve, ali je A. S. za rusko vojno in proti Finski, ali zanjo. Kajti njegovi prej omenjeni članki so kakor vreme.

Slovenska župnija v Waukeganu je imela lani \$20,579,12 dohodkov, ali več v enem letu kot Prosvetna matiča v osemnajstih letih. Morda bi se iz teh števil lahko kaj naučili tudi neprijatelji Prosvetne matice v Milwaukeeju... In še marsikje vsi tisti, ki sicer ne hodijo k maši, a Prosvetni matiči so vzlic temu nasprotni.

Dr. Maček pada sve niže in niže. Tako vzklika s sedemkolskim naslovom Nezavisna Hrvatska Država v Pittsburghu, ki prisega, da je dr. Maček izdal in prodal hrvatski narod. V tem slučaju Srbiji. Ubogi narod. Zdaj je prodan Rimu, potem Berlinu, jutri Beogradu, zdaj ga kdo ponuja Moskvi — nič drugega kot same prodaje, sama izdajstva.

Neutralsnost je lepa stvar — na papirju. Druge je ni. Vsak Američan na primer je po svoje "neutralen". Eni so za Rusijo, drugi, da se jo uniči. Eni se dušajo za Hitlerja, drugi na glas in potihoma žele, da bi mu kdo odsekal glavo. Enako je z našo "neutralsnostjo" glede Japonske in sploh v vsakem mednarodnem konfliktu. Saj še socialisti, ki so proti vojni, niso neutralni, kako naj bodo drugi, ki jih pri vsakem koraku spremlja želje sebične sorte in breznačelni sentiment.

"Nazaj k Bogu." Am. Slovinc piše o gibanju, čigar geslo je "nazaj k Bogu", in pravi, da samo geslo še ni dovolj. Treba bi bilo ljudi tudi učiti o Bogu. Saj to vendar delajo vsak dan, vsako nedeljo in na vsak praznik že dolge dobe! Tudi se hvaležijo, da imajo cerkve polne, svobodomiselna gibanja pa so nazadovala. In če ljudje še vseeno ne poznajo Boga, da jih je treba klicati k njemu s posebnimi gesli, potem je nekaj narobe s cerkvijo in njenim krščanstvom.

Diskuzije in predavanja v klubu št. 1 JSZ

Chicago. — Važni problemi in brzici dogodki silijo delavce v razmišljanje. V klubu št. 1 imamo o njih redne razprave. Minuli petek na primer smo imeli zanimivo diskuzijo o vojni med Rusijo in Finsko. Referat o predmetu je podal Frank Zaitz. Dejal je, da so socialistične stranke po svetu bile zmerom proti nasilnostim in podjarmljenim, proti imperializmu in proti zatiranjem, in to svoje tradicionalno stališče so demonstrirale tudi v slučaju ruske invazije na Finsko. Imperializem je imperializem, ne glede pod kakšno barvo, in zato ga socialisti ne morejo brantiti. Socialisti so za svobodo in demokracijo vseh ljudstev in zaradi tega nasprotni kakršnikoli diktaturi, kajti nobena v zgodovini se ni izkazala ljudstvu bolj v korist kakor so svobodne, demokratične vladavine.

Diskuzije o tem predmetu se je udeležilo precej članov, med njimi F. A. Vider, Anton Garden, F. S. Tauchar, F. Godina itd., ker je to zdaj pač predmet, s katerim se ukvarjajo vsi krogi, ne samo delavci.

V petek 23. februarja bo razprava o naprednih elementih in naših podpornih organizacijah. Povabljeni za otvoritev razprave sta Frank Alesh in Fred A. Vider.

Po seji 22. marca bo predmet razprave "Ali je diktatura proletariata zmotna?" Referent bo Anton Garden.

Na seji 26. aprila bo diskuzija o sklepih konvencije socialistične stranke, ki se bo vršila 6.-8. aprila. To bo važna razprava posebno z ozirom na naš zbor.

Meseca maja pa se prične v klubu na redni, in po potrebi na izrednih sejah, razprava o bodočem zboru, ki se vrši 4.-6. julija v Clevelandu, O.

V slučaju sprememb glede omenjenih predmetov bo prosvetni odsek kluba o tem članstvo pravočasno obvestil.

V četrtek 8. februarja zvečer bo v SDC diskuzija o problemih našega gibanja, z ozirom na prihodnji zbor JSZ in Prosvetne matice, na katero so povabljeni ne le vsi člani JSZ, nego tudi predstavniki društev Prosvetne matice in odborniki SNPJ, ki bodo omenjena dne v Chicagu na seji gl. odbora. P. O.

Znatna pomoč

Illinoiski delavski department je poročal, da je bilo brezposelnim izplačane v decembru \$3,122,492 brezposelnostne zavarovalnine, ki znašajo od \$7 do \$16 na teden, povprečno pa \$13. V Illinoisu se te podpore izplačuje od 1. julija lanske leto.

Sin bivšega ameriškega predsednika Theodora Roosevelta v angleški armadi

Na sliki na desni je Kermit Roosevelt, sin bivšega predsednika Zed. njanih držav, Theodora Roosevelta, ki služi kot častnik v angleški armadi. Poročajo, da je njegov namen postati angleški državljan. Dodeljen je oddelku za strojnico.

STAROKRAJSKI LISTI O IVANU VUKU

O pokojnem Ivanu Vuku so ob priliki njegove smrti pisali vsi slovenski listi in tudi nekateri drugi listi v Jugoslaviji. Njegov boj z neprilikami v življenju so vsi sočustvujoče omenili. Nekdo, ki je podpisan z -j, piše o njemu v decemberski številki Vzemne Svobode sledeče:

12. novembra 1939 je dotrpel nepoboljšljivi optimist Ivan Vuk. S svojo trdno vero v življenje je odrival smrt, dokler se je dalo, vendar se ji izogniti ni mogel. Vuk je živel neosebno življenje v kraljestvu idej in fantazij, mislil in skrbel je za druge, in bil računar in zato je sam zašel v nesrečo. V njej je doživel več farizejskih obsojanj kakor človeškega razumevanja in prijateljske pomoči.

Veličasten pogreb je pokazal, da je imel Ivan Vuk vendar mnogo dobrih, iskrenih prijateljev, ki ga ne bodo pozabili. Do kraja smo ga spremljali na zadnji poti, na čelu godba "Zarje", za katero je toliko delal. V mraku so mu na temnem pokopališču zapeli zadnji pozdrav peveci "Cankarja", prstoljcek prof. E. Turk je v imenu njegovih vojniš tovarišev in drugih prijateljev zagotovil, da bomo večno ohranili v lepem spominu njega, ki se je vse življenje žrtvoval za pravico.

Ivan Vuk je bil rojen 1882. leta v Sv. Jurju ob Ščavnici, odkoder je izšlo že mnogo bistroumih ljudi. Napravil je pet razredov ljudske šole in strokovno kmetijsko šolo v Mariboru. Pa ni mu bilo dano da bi postal kmetovalec. Imel je svoje sanje in fantazije in začel že zgodaj pisateljati. Na Štajerskem je bil priča germanizaciji in naravno je bilo, da je s svojo uporno naravo postal nacionalist. Biti pod pokojno Avstro-Ogrsko jugoslovansko usmerjen nacist, je pomenilo biti revolucionar. V tem svojem razpoloženju je pod pseudonimom Starogorski spisal "Junake svobode", povesti in črtice z Balkana, ki jih ljudje še danes radi berejo. Mohorjeva družba pa je 1913. leta izdala njegovo zgodovinsko povest "Zorislava". Drugače je deloval in živel kot časnikar.

Leta 1914. je moral v vojno in ranjen je prišel v rusko ujetništvo, ki si ga je želel. Dopisoval je v razne ruske časopise in se udeleževal posebno v letih revolucije v Taškentu in drugod. Po vrnitvi v Jugoslavijo se je takoj uvrstil v delavsko gibanje. Preživljal se je kot uradnik neodvisne železničarske organizacije, kasneje kot name-

sti, obogatiti naše prosvetno delo. Preveval ga je en sam veliki optimizem, na optimizem pa sloni socialistična ideja.

V življenju je bil pravi junak. Niti enkrat ni tožil, niti enkrat razodel svojega trpljenja. Sam v stiski, je mislil na to, kako bi se dalo komu drugemu pomagati. Za otroke bi dal vse. Vse slabo je mimogrede pozabljal, sovraštva odpuščal, žaljivke preslišal.

Težko ga bomo pogrešili. V sredini, kjer je toliko paglavskih natur, se ne rode in ne zrastejo kar tako optimisti, kakor je bil Ivan Vuk. Brez optimizma pa človek omaga.

Ivan Vuk je zapisal v pravljici "Bog in človek":

"Svet vidimo takšen, kakršni smo sami. Ne govorite, da je svet poln hudobij in greha. Ako hočete pomagati svetu, ne obsodite ga, ne ponižajte ga s svojimi obsodbami! Pregraha, kaj je to drugače, kakor plod naših obsodb. Preženite v sebi zlobo, ki mrači vaš razum, bodite junaki! Morebiti je cilj še zelo daleč, vendar hodite in ne ustavljajte se, dokler ga ne dosežete!" —j.

Zabava na pustno nedeljo v Springfieldu

Springfield, Ill. — Klub št. 47 JSZ priredi zabavo na pustno nedeljo 4. februarja v Slovenskem domu. Prične se ob 3. pop. Soderužice so obljubile vse potrebno pripraviti, da bo po-

OBE SKUPINI DEŽEL V NAPORIH ZA RAZŠIRJENJE VOJNE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vojni. Tudi če je Poljska pogazena, Češka podjarmljena in tudi ako pade Rumunija, vse te dežele postanejo spet svobodne po vojni. Namreč ako se izpolni angleška trditev, da bosta v vojni zmagovalki Anglija in Francija.

Graditev armade v Turčiji

Francoski in angleški diplomaciji se je posrečilo pridobiti v tesno zvezo z njima Turčijo, ki je v Sredozemskem morju, na Balkanu in v Mali Aziji zelo strateška točka. Turčija se boji predvsem nemškega prodiranja na Balkan, italijanskega imperializma in zdaj pa še posebno Rusije, ki se diplomatsko utrjuje v Bolgariji, s propagando v Jugoslaviji in zahteva delitev kontrole nad dardanelso ožino. V tem položaju se je Turčija čisto oslonila na Anglijo in Francijo. Francoski vojaški vsežak general Maxime Waynard ji modernizira armado, enako v sosednina deželama Irak in Iraq, ob enem pa je silno ojačal francosko posadko v Tunisu in v drugih francoskih ter tudi angleških posestih in protektoratih v tem delu sveta. Ta velika sila, ki je zdaj že pripravljena za boj, je namenjena za eventualni spopad z Nemčijo in Rusijo na Balkanu, ako se odločiti prodirati vanj in za vojno z Rusijo v Mali Aziji, kateri bi skušala vzeti njena bogata oljna polja. Rusija je prišla v te zagate in nevarnosti vsled svojega pakta s Hitlerjem in z vpadom na Finsko.

Občudljiv odpor Fincev Neglede na propagandna po-

ročila in na omalovaževanja iz Moskve je dejstvo, da divja na Finskem že dva meseca pravačata vojna, s katero se Rusija ne more še prav nič postaviti. Čisto po nepotrebnem je poslala v smrt tisoče in tisoče svojih fantov in mož. In naravno, da v vojni niso žrtve samo na eni strani. Ves finski narod krvavi radi nje zaradi sebične imperialistične poteze Josefa Stalina.

Priložnost v Chicagu

NAPRODAJ sidana hiša s 6 stanovanji, ki donaja \$160 stanarino mesečno. Centralna kurjava. Cena samo \$6500. Treba plačati takoj le \$2000. V to prvo vplačilo sprejemni tudi delnice stavbanskega društva namesto gotovine.

ANTON JORDAN, 2622 S. Harding Ave., Chicago, Ill. Tel. Lawndale 7182.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA" Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00 Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ie) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

strežba kot smo jih na pustno nedeljo imeli v starem kraju. Igral bo John Goršek ml., torej bomo imeli godbo še boljše kakor tam.

Na naših zabavah je vselej veselo, torej pridite vsi, da bo družba čim večja in še bolj živahna. — Joseph Ovca.

Razprava o poživljenju socialističnega pokreta

Cleveland, O. — Vsem je že znano, da smo pričeli v Collinwoodu z agitacijo za povečanje socialističnega kluba št. 49 JSZ in našega pokreta v splošnem. V svrhu tega se bo namesto prihodnje redne seje vršila razprava, in sicer, kako ojačiti klub in soc. gibanje. Debatiralo se bo tudi o drugih važnih vprašanjih.

Na razpravo vabimo vse sodruge in somišljenike. Razprava se prične ob osmih zvečer v Delavskem domu, in sicer ta petek.

Referirali bodo sodrugi Petrovich, Cesen, Jontez, M. Medvešek in drugi. Govorilo se bo tudi o socializmu in tehokraciji, o delavski kulturi, o invaziji Finske, nadalje: zakaj naj ne silimo v komunistične vrste in o splošnih nalogah socialno-zavednega delavstva.

Vabimo tudi naše sodruge od št. 27 in 28 JSZ. Razprave bodo časovne, podučne in zanimive. Milan Medvešek, organizator št. 49 JSZ.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL. Tel. Lincoln 4700 PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

35-LETNICA PROLETARCA

V NEDELJO 3. MARCA

v dvorani SNPJ, 2657 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Ziva slika. Nagovor o pomenu slavlja, Frank Zaitz.

Sopranistka Louise Kelemenic iz Garyja, Ind.

Govornika Etbin Kristan in Maynard C. Krueger.

Pevski trio sester Mary, Ernestine in Lucille Jugg.

Enodejanka. Spisal za to slavje Ivan Molek.

Pevski zbor "SAVA".

Med programom in zvečer igra v gornji dvorani orkester JOHN GORSKA ml. iz Springfielda, Ill. V spodnji PUCLJEV TRIO.

PRICETEK PROGRAMA OB 3. POPOLDNE.

Vstopnice v predprodaji 35c. Pri blagajni 50c.

DRAMA IN GLASBA

Na pustno nedeljo se nam v Chicagu obeta imeniten glasbeni užitek in izvrstna zabava

Dne 4. februarja popoldne priredi naš pevec Tomaž Cukale svoj prvi koncert v Chicagu, in sicer v avditoriju Slovenske narodne podporne jednote na 2657 So. Lawndale Ave.

Kolikor mi je doslej znanega o vzporedju te kulturne prireditve, se bo nudil nadvse imeniten glasbeni užitek na njej vsem tistim, ki se je udeležijo. Ze lani meseca oktobra, ko je Tomaž podal sploh svoj prvi koncert v svojem rojstnem kraju Waukeganu, se je lahko videlo, kako lepo se mu razvija glas in kako skrbno se fane pripravi za tako priliko. A sedaj, ko poje ob nedeljah zdaj pa zdaj v radio g. Marčana v Chicagu, pa se že posebno lahko opaziti, kako se čezdalej bolj veča obsežnost njegovega grla ter lika pa izpopolnjuje njegov glas.

Če bi ne bilo nobene druge privlačnosti, bi moralo že samo to privabiti dne 4. februarja v omenjeni avditorij toliko našega občinstva, da ga bi napolnilo do zadnjega kotička.

Fa naš tenorist Cukale ne bo sam na tem koncertu, nego bo sodelovala z njim priznana sopranistinja Miss Esther Block, ki je članica čikaške operne družbe in je lani meseca avgusta pela vodilno vlogo Violette v Verdijevi operi "La traviata" za Ameriško operno družbo tako izbrano, da je žela splošno pohvalo.

Nadalje bo pod vodstvom svojega učitelja in pevovodje g. Kubine iz prijaznosti zapel ob tej priliki nekaj naših pesmi tukajšnji slovenski moški zbor "France Prešeren", ki je na vsa moč priljubljen med našim občinstvom. Tudi tega petja nikakor ne kaže zamuditi.

Ker bo na odru te naše dvorane preskrbljen nalašč za to priliko izvrsten klavir, si je naš tenorist znal pridobiti za prijazno sodelovanje tudi mladostno pianistinja Miss Mildred Sajimo iz Cicera. Ta nam bo s svojimi spretnimi prsti zaigrala Gerschwinovo rapsodijo "In Blue" in pa Straussove "Pravljice dunajskega gozda", skladbo, ki je neprecenljiv biser na muzikalnem polju svetovne kulture. Če sem prav poučen, je ta mladenka že kar virtuozinja v igranju na klavir.

Da bi koncertu dosti manjkalo, če bi na njem ne nastopila naša "Sava", ki je že nešteto krat pokazala, da ji je gojenje naše pesmi glavna naloga v njenem dolgoletnem delovanju na kulturnem polju v Chicagu in drugod. Je prav dobro vedel Tomaž, pa se je obrnil tudi do nje s prošnjo za prijazno sodelovanje. In ne zaman. "Sava" je pritegnila in obljubila zapeti Vodopivčev "Pri oknu", Zajčev "Slavo delavstvu" in

bržkone še katero v nameček. Tudi g. Marčan se ni odpovedal. Tudi on bo stal Tomažu ob strani, kar bo še izdatno povečalo splošni uspeh te prireditve. Samo po sebi je umljivo, da tudi g. Gerald Grossant ne bo pustil svojega učenca na cedilu. Spremljal bo njega in Miss Esther Block na klavirju pri njenem petju.

Da odnese ta ali oni ali ta ali ona s tega koncerta še prijetnejši spomin, bodo razdeljena tri krasne nagrade, in sicer zlata ženska zapestna ura, samopojno pero in fletna škatljica za pudranje z muziko.

Ker je koncert spojen s prostjo zabavo in plesom, pride ta večer iz Jolietta nam že znani Deičmanov orkester, ki je tako izbrana, da igra doma v radio trikrat na teden. Vrh tega pa ima še to posebnost, da svira poleg ameriških modernih tudi razne starokrajske poskočnice, polke, mazurke, valčke itd. Se čaršna se menda lahko pleše na njegovo sviranje. Kogar srbijo pete, in koga bi ne v predpustnem času, si jih bo lahko doobra ubrusil na tem plesu. Kajti tudi v spodnjih prostorih ne bo manjkalo obilnejega domačega godca na harmoniko.

Pa tudi klobas, potič in drugih želodčnih tešil bo na izobilje. Lahko se celo zgoditi, da nam bo prava domača špehova na razpolago. Ali vse to je odvisno od razpoloženja naših kuharic, ki prav dobro vedo, kaj je dobro za naše želodce ob takih prilikah, posebno pa še na pustno nedeljo.

Koncert se prične ob treh popoldne. Vstopnice so v prodaji po 35c, pri vratih pa po 40c. Kdor le more, naj se udeleži te tako obetavne kulturne prireditve in s tem pokaže, da ceni hvalevredno prizadevanje našega tenorista Tomaža Cukaleta. — Zvonko Novak.

Prerekanja o številu Nemcev v Jugoslaviji

Med državami, katerim je Nemčija posebno opasna, je tudi Jugoslavija. V Beogradu, Zagrebu in Ljubljani so zaskrbljeni, ker vlada v Berlinu ni pozvala Nemcev v Jugoslaviji "domov in rajh". Teh je po trditvah nemških virov nad 600.000. Ampak "Ravnopravnost" v Beogradu to število zavrača na podlagi podatkov ljudskega štetja. Pravi, da je bilo v Jugoslaviji l. 1931 le pol milijona Nemcev, izmed teh v Sloveniji nekaj nad 25.000, na Hrvatskem okrog 71.000 in v Dunavski banovini 341.000.

Občni zbor JBLŠ

Chicago. — V soboto 3. febr. se bo vršil v Slov. del. centru, 2301 S. Lawndale Ave., občni zbor Jugoslovanskega stavbinskega in posojilnega društva. Prične se ob 8. zvečer.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV (IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue Chicago, Illinois

Anglija in Rusija tudi diplomatsko v hladnih odnosih

Nesrečni pakt med Stalinom in Hitlerjem, podpisani 23. avgusta, je Anglijo jako poparil, posebno in, ker je bil sklenjen za hrbot angleških diplomatov, ki so se baš one dni pogajali za zvezo z Rusijo proti Hitlerju. Bilo jih je sram in čutili so se ponižanih.

SIR WILLIAM SEEDS

plomatov, ki so se baš one dni pogajali za zvezo z Rusijo proti Hitlerju. Bilo jih je sram in čutili so se ponižanih.

Ko je Rusija nato udarila na Finsko in pred tem pa si z Nemčijo razdelila bivšo Poljsko, je Anglija zvala domov svojega poslanika v Moskvi William Seeda, kar je v takih okoliščinah zmerom neprijeteljska, oziroma protestna gesta. Svojega poslanika v Moskvi je pozvala domov iz istih vzrokov tudi Francija.

Da se je Anglija in Francija trudila, da se ne bi zapletli v vojno z Rusijo, da ne bi šla direktno na pomoč Nemčiji, se diplomatski toki obračajo hči obratno. Če zapadni veleposltniki v Moskvo bolj in bolj skregani.

Boj v newyorški A. L. P.

V newyorški American Labor Party se ostri boj zaradi vrtanja komunistov v nji. Odboj stranke, oziroma večina v odboru skuša izobčiti iz nje vse one, o katerih je dognal, da so člani komunistične stranke, kajti pravila AFL določajo, da člani drugih političnih strank ne morejo postati njeni člani. Zadeva se je razvila že tako daleč, da je bila pritrinana radi izključenih članov na sodišče. Komunisti so povzročili Ameriški delavski stranki s svojim vrtanjem, ustanavljanjem celice in s svojo posebno taktiko ogromno škodo, toda vodstvo ALP pravi, da ko se jih iznebi, bo spet napredovala.

Demokratska stranka s svojim vodstvom pozabila na obljube delavstvu, pravi John L. Lewis

(Nadaljevanje s 1. strani.) demokratski stranki za kampanjo, a pozabila je na vse, kar je delavstvo storilo zanjo.

Neumestno razočaranje

John L. Lewis, ki je bil do prihoda Roosevelta v belo hišo aktiven v republikanski stranki, bi bil lahko vedel, da kapitalistična stranka, ena kot druga, ni zmožna rešiti problema brezposelnosti in ne ustvariti idealnih razmer. New deal je pač storil v kolikor je kot zaščitnik kapitalističnega gospodarstva mogel, ampak ako je delavstvo od njega pričakovalo več, se je obrnilo na napačen naslov, kakor se je, kot pričajo njegovi očitki, tudi predsednik unije UMW. Prav tako neumestno se pritožujejo komunisti. Ko so se spremenili v prirepek demokratske stranke, so to storili zaradi svoje takratne "linije", ki je bila za čimtesnejše sodelovanje demokratičnih sil proti hitlerizmu. V priklopiljenju k demokratski stranki so komunisti pričakovali zase prestidž, službe in približanje k demokratskim voditeljem unij CIO, tudi zaradi služb in vpliva, vse to pa so ob enem uporabljali za dviganje ugleda Sovjetske Unije, v tej deželi.

Pakt v Moskvi 23. avgusta je njihovo linijo spremenil in prirepek demokratske stranke je moral odpasti.

Lewis res pomagal

Dočim so se hoteli komunisti z new dealom torej le okoristiti zase, je Lewis demokratski stranki finančno in z agitacijo res veliko pomagal. Samo premogarji so prispevali v volilni kampanji demokratski stranki približno pol milijona dolarjev, vrh tega ji je Lewis pomagal z vsem svojim inujskim in poli-

Skrivnostno indijsko pleme

Iz poročila nekoga angleškega raziskovalca o indijskem plemenu, ki živi na "Modrih gorah", v pravem čudešu "zemeljskega raja", je Ivan Vuk prevedel sledeči odlomek:

Na zemljevidu angleške Indije, tam med 11 in 12 stopinjo zemeljske širine, a približno severozapadno od mesta Coimbatore, se razprostira krasno "Modro gorovje" Nilgire planine. V višini kakšnih 3000 metrov kipijo v nebo še lepši vrhunci Dodabetta in Mukkadabetta. Visoko nad morilno sopolje tropike vročine Coimbatore vladna na tem gorovju večna evropska vigrad. Tam šumijo veličastni slapovi, rastejo ogromne divje rože o-mamljivega vonja, bele lilije in heliotropi (sončnice), ki segajo včas do šest metrov visoko. Težko je dostopen ta takorekoč resničen "zemeljski raj". Angiežem se je posrečilo "civilizirati" le njegov vzhodni del, izpeljati železnico Coimbatore-Misore, ki pa še do danes ni gotova.

V tej rajski hribovitni divjini prebivajo plemena: Erullaras, Kurumbas, Kochtaras, Baddagas in posebno skrivnostno pleme Todas. Vseh skupaj je nekako 15.000 glav.

Ta plemena je odkrila že Sullivanska ekspedicija 1819. Pozneje je bilo vse to zelo malo raziskano. Ni bilo raziskovalcev, ki bi ta material preiskovali in izpopolnjevali, akoravno je civilizatorska akcija Angležev okupirala ves ta prostor in ga tudi nekoliko kolonizirala ter tako omogočila vsaj kolikor toliko pristop v te kraje. Vendar pa "Modro gorovje", s plemenom Todas na čelu, še do danes, ne samo da ni raziskano, je takorekoč še nepristopno. In to vsled malabariske pragozda na jugu, z vzhoda in zapada pa zaradi visokih, koničastih skal in klancev Kšunda.

Sullivanska ekspedicija je izgubila 18 ljudi še preden je prispela na visoko planoto, kjer žive Todas. Zanimivi so medsebojni odnosi med plemeni "Modrega gorovja". Vsa plemena priznavajo pleme Todas za svojega gospodarja.

Samo ob sebi se je stajalo vprašanje, ali so ti Todas Dravidas Indogermani, ali pa popolnoma izolirani ostanki kakšnega izumrlega prarodaka? Kdo ve? Ljudje tega plemena niso nosili orožja in sploh ne vedo, kaj je "orožje" in kaj ta beseda pomeni. Tudi se nikdo od njih ne spominja, da bi kedaj kaj takega bilo pri njih. "Modro gorovje" smatrajo za svojo pravsojino.

K Todasom so se najpreje priselili Kurumbasi z juga, z otoka Cejlona. Nastanili so se ne daleč od Todasov. Nato so prišli Baddagasi s severa, nekako pred 700 leti. Zadnji so se priselili Kochtarasi in Erullarasi. Z dovoljenjem, seveda, so se smeli naseliti na "Modrem gorovju" v pravsojini Todasov. In še danes te štiri plemena priznavajo za svoje gospodarje Todas in jim plačujejo prostovoljno davek v blagu.

Samo izvoljeno pleme, Todas, pozna neke vrste klinopis, ki je nekoliko podoban asirskemu. Drugače pa tipi teh petih plemen nimajo nič skupnega, ne v govoru, ne v običajih — v ničem.

V znanstvenih krogih, ki so se pečali s poreklom tega naroda, je prevladovalo mišljenje, da ona štiri nižja plemena: Erullaras, Kurumbas, Kochtaras in Baddagas ne spadajo k takozvani Dravidovi rasi, ampak so ostanki raznih prazgodovinskih praplemen, ki so se našli v tem nepristopnem gorovju. Francoski etimolog L'Echenault de la Tour, je hotel spravi viti Todas v zvezo z ostanki normandijskih Križarjev. Ali žalibog, v njihovem govoru ni niti sledu kakršnekoli romanske besede. In vendar jezik naroda, kakor znano, ni nič drugega kakor njegova preteklost.

Cela postava in poteze obraza Todasov so evropske. Odtod najbrž tudi tista hipoteza o keltskem poreklu tega naroda. Ali ta trditev je bila po-

Smatrajo ga za pleme nekakšnih bogov. Kar se tiče plemena Erullaras, Kurumbas in Kochtaras, bi to bilo nekoliko razumljivo. Zakaj ta plemena žive v luknjah, izdolbenih v zemljo, ali nekakšnih gnezdih kakor velike ptice. Čuono pa je, da se istotako pokorava pleme Baddagasi, ki je kakor nekakšen meščanski srednji stan med temi plemeni. Poleg tega je Baddagasov največ, in najbolj bogati in najbolj inteligentni od vseh ostalih podložnih plemen. Vera Baddagasov je brahmanska. Pečajo se s poljedelstvom. O Todasih ne spregovore nikoli nobene besede. Izpogovoriti besedo "Todas" bi bilo bogokletstvo. Kakor čutijo Baddagasi pred Todasmi neko sveto bojazen in spoštovanje, tako čutijo napram Kurumbasom nepremagljivo mržnjo, strah in odvratnost. Njihovo ime izgovarjajo šepetajoče in verujejo, da že samo izgovorjena beseda "Kurumbasi" prinaša nesrečo.

Ko je ekspedicija prvič prodrla v deželo Todasov, je našla vse hiše prazne. Malo dalje so se pasli veliki bivoli, rogovi katerih so bili okrašeni s srebrnimi zvončki. To čredo bivolo so čuvali starci z dolgimi belimi lasmi in bradami, ki so izgledali kakor kakšni patrijarhi. Bili so to "Terallas" — narodni svečeniški. Ziveli so v celibatu. Njihova dolžnost je bila, paziti na bivole. Dalje proč so taborili "Kuttari" — priprosto ljudstvo tega plemena. Kakšnih 200 korakov od moških, nekoliko v stran, so bile njihove žene. Imele so razpuščene krasne kite. Moški in ženske so bili izredne, klasične lepote, podobni grškim kipom. Oči rjavih, ta ali oni tpmnosivih ali modrih. Smehljaj na ustnicah je bil blag in veder. Krasne zobe so imeli celo starci. Barva kože je bila mnogo svetlejša od one Indijcev. Vsi so nosili neke vrste rimske toge iz belega platna, ki so bile izpod desnega nadlaktka vrzene preko ramena. V rokah so imeli vedno bambusovo palico, meter dolgo, ki je bila fanatično izrezljana.

Ko je ekspedicija prvič prodrla v deželo Todasov, je našla vse hiše prazne. Malo dalje so se pasli veliki bivoli, rogovi katerih so bili okrašeni s srebrnimi zvončki. To čredo bivolo so čuvali starci z dolgimi belimi lasmi in bradami, ki so izgledali kakor kakšni patrijarhi. Bili so to "Terallas" — narodni svečeniški. Ziveli so v celibatu. Njihova dolžnost je bila, paziti na bivole. Dalje proč so taborili "Kuttari" — priprosto ljudstvo tega plemena. Kakšnih 200 korakov od moških, nekoliko v stran, so bile njihove žene. Imele so razpuščene krasne kite. Moški in ženske so bili izredne, klasične lepote, podobni grškim kipom. Oči rjavih, ta ali oni tpmnosivih ali modrih. Smehljaj na ustnicah je bil blag in veder. Krasne zobe so imeli celo starci. Barva kože je bila mnogo svetlejša od one Indijcev. Vsi so nosili neke vrste rimske toge iz belega platna, ki so bile izpod desnega nadlaktka vrzene preko ramena. V rokah so imeli vedno bambusovo palico, meter dolgo, ki je bila fanatično izrezljana.

Samo ob sebi se je stajalo vprašanje, ali so ti Todas Dravidas Indogermani, ali pa popolnoma izolirani ostanki kakšnega izumrlega prarodaka? Kdo ve? Ljudje tega plemena niso nosili orožja in sploh ne vedo, kaj je "orožje" in kaj ta beseda pomeni. Tudi se nikdo od njih ne spominja, da bi kedaj kaj takega bilo pri njih. "Modro gorovje" smatrajo za svojo pravsojino.

K Todasom so se najpreje priselili Kurumbasi z juga, z otoka Cejlona. Nastanili so se ne daleč od Todasov. Nato so prišli Baddagasi s severa, nekako pred 700 leti. Zadnji so se priselili Kochtarasi in Erullarasi. Z dovoljenjem, seveda, so se smeli naseliti na "Modrem gorovju" v pravsojini Todasov. In še danes te štiri plemena priznavajo za svoje gospodarje Todas in jim plačujejo prostovoljno davek v blagu.

Samo izvoljeno pleme, Todas, pozna neke vrste klinopis, ki je nekoliko podoban asirskemu. Drugače pa tipi teh petih plemen nimajo nič skupnega, ne v govoru, ne v običajih — v ničem.

V znanstvenih krogih, ki so se pečali s poreklom tega naroda, je prevladovalo mišljenje, da ona štiri nižja plemena: Erullaras, Kurumbas, Kochtaras in Baddagas ne spadajo k takozvani Dravidovi rasi, ampak so ostanki raznih prazgodovinskih praplemen, ki so se našli v tem nepristopnem gorovju. Francoski etimolog L'Echenault de la Tour, je hotel spravi viti Todas v zvezo z ostanki normandijskih Križarjev. Ali žalibog, v njihovem govoru ni niti sledu kakršnekoli romanske besede. In vendar jezik naroda, kakor znano, ni nič drugega kakor njegova preteklost.

Cela postava in poteze obraza Todasov so evropske. Odtod najbrž tudi tista hipoteza o keltskem poreklu tega naroda. Ali ta trditev je bila po-

staneje v znanstvenem svetu čisto ovržena. Govorilo se je tudi o nekem izgubljenem plemenu Izraelcev. Znanost pa se legende ne priznava.

Neki misijonarji, jezuitje, so bili tudi mišljenja, da so v Todasih odkrili zavrženo kolonijo Manicahrjeve rase. Tudi ta hipoteza pred znanostjo ni vzdržala.

Zanimivo je, kaj mislijo Todas o belih ljudeh in o njihovi govorici. "Bell človek," pravi, "še ni vreden, da bi posiljala nanj luč božja. Govor bellega človeka je podoben brbranju srake, pomešan s cviljenjem opice. In zato tudi ne more biti v njem nič dobrega."

Koliko je resničnosti v tem mnenju, ne bomo raziskovali. Smrt za Todas ni nič strašnega. Po njihovem nauku zraste mrtvo telo v bilke ter hrani svetega bika. Ljubezen za brate in otroke pokojnega, kakor tudi njegova dubra dela, se spremene v ogenj, ki se dviga k soncu in kakor del večnega plamena greje svete bivole in pleme Todas. Svet osat ne bo deležen večnega plamena. Pijanci in razuzdanec drugih plemen — pri Todasih takih ni — Todasih sploh ne štejejo za ljudi.

Pisatelj končuje svoje pripovedovanje: "Naša znanost dela čudeže z vedno uspešnejšo mehaniko in z mehaničnim življenjem. V tem kotičku "zemeljskega raja" pa živi narod, katerega nauk bi bil zelo koristen tudi nam — ali katerega kult in običaji bodo ostali še dolgo nepojasnjeni, še dolgo skrivnostni, kakor globina oceanov ..."

Glasi se jako ugodno

Wm. Green je v enem svojih govorov dejal, da je znašala povprečna plača ameriškega delavca leta 1881, ko je bila ustanovljena AFL, \$10.71 na teden, povprečni delavnik pa je bil 63 ur na teden. Zdaj je povprečna plača \$40.50 na teden.

Ste Ameriški družinski kolektor že naročili?

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

FEBRUAR

SPRINGFIELD, ILL. — Zabava kluba št. 47 JSZ na pustno nedeljo 4. februarja v Slovenskem domu.

MAREC

CHICAGO, ILL. — Slavje 35-letnice Proletarca v nedeljo 3. marca v dvorani SNPJ.

WAUKEGAN, ILL. — Kartna zabava kluba št. 45 JSZ v soboto večer 9. marca v spodnjih prostorih SND.

CHICAGO, ILL. — Koncert "Sava" v nedeljo 31. marca v dvorani SNPJ.

APRIL

CLEVELAND, O. — Pomladanski koncert soc. Zarje v nedeljo 7. aprila v SND na St. Clair Ave.

BRIDGEPORT, O. — Majska prireditve kluba Naprej št. 11 JSZ v soboto 27. aprila v društveni dvorani.

JUNIJ

CHICAGO, ILL. — Piknik v korist Proletarca v nedeljo 30. junija na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

STRABANE, PA. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 30. junija v dvorani društva št. 138 SNPJ.

STRABANE, PA. — Piknik konferenca klubov JSZ in Prosvetne matice za zap. Pensilvanijo v nedeljo 30. junija na Drenikovih prostorih.

JULIJ

CLEVELAND, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ in soc. Zarje v nedeljo 14. julija na farmi federacije SNPJ.

AVGUST

STRABANE, PA. — Piknik kluba št. 118 JSZ v nedeljo 18. avgusta na Drenikovih prostorih.

NOVEMBER

CLEVELAND, O. Na Zahvalni dan v četrtek 21. novembra koncert soc. Zarje v SND, St. Clair Ave.

delavnik pa 44 ur na teden. Milijone delavcev je res deležnih skrajšanja ur, ampak o plači \$40.50 na teden še nič ni govora.

Delavci v Franciji in Angliji niso za vojno z Rusijo

Dasí francosko socialistično delavstvo v Franciji rusko invazijo na Finsko ostro obsoja, enako tudi angleška delavska stranka, ti dve gibanji nista za kakšno "križarsko vojno" proti Sovjetski Uniji. Delavska Politika z dne 4. jan. piše o tem: Po izbruhu vojne z Nemčijo sta francoski in angleški sindikati ustanovila skupen odbor. Cilj te skupnosti je, da se vse akcije obeh central delavskega razreda spravljajo v sklad v območju obeh strokovnih central. Poročila o skupnih sejah potrjujejo popolno soglasnost. Sodelovanje na političnem terenu je našleto na neke težkoče. Vendar se pa že opaža očividno zblížavanje naziranj.

Leon Blum je objavil v "Populaire" članek ob priliki pojavljajočih se glasov glede formiranja protisovjetskega bloka. Kljub temu, da ostro kritizira sovjetsko postopanje proti Finski, piše predsednik francoske socialistične stranke: "Delavska stranka ne bo dovolila, da bi jo kdorkoli zapletel v novo križarsko vojno."

Do istih zaključkov je prišel voditelj angleških laburistov Attlee, ki je izjavil: "Mi podpiramo svojo državo, ki se nahaja v vojni, toda se v osnovi ne strinjamo s to vlado. Mi ne verujemo v sposobnost vlade, da organizira državo v tej borbi za življenje in smrt."

Voditelj opozicije je nadalje poudaril, da je britski proletarijat sprejel vojno proti določenemu sovražniku ter da podpira vojno samo zaradi tega, ker je na tem stališču stala tudi vlada. Govornik je opozoril dalje, da je delavska stranka proti vsakemu imperializmu. Na podlagi tega svojega stališča je nezadovoljna tudi z ruskim nastopanjem proti Finski. To pa vendar kljub temu ne daje vladi v Londonu pravico, da se izneveri prvotnemu vojnemu programu.

Ste Ameriški družinski kolektor že naročili? Ste Ameriški družinski kolektor že naročili?

Ste Ameriški družinski kolektor že naročili? Ste Ameriški družinski kolektor že naročili?

Sprememba v oddajanju Palandehovega radio sporeda

John R. Palandeh oddaja sedaj svoj jugoslovanski spored z radio postaje WHIP v Chicagu, ki je mnogo jačja nego ona, po kateri ga je prej oddajal. Oddajanje je omenjene postaje vsako soboto od 3. do 4. popoldne. Glasbeni program vodi profesor Alexander Savine, ki je znan glasbenik.

Ste Ameriški družinski kolektor že naročili?

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

ZELO SE VAM PRIPOROČA
MITZIE'S BEAUTY SHOP
3325 West 23rd Street, Chicago, Illinois
ODLIČNO TRAJNO KODRANJE
Delo umetniško izvršeno po večji graduantini iz ILLINOISA IN CALIFORNIE
CENE ZELO ZMERNE
Določite čas obiska še danes. Phone Rockwell 4048

Our 35th Anniversary

Not a stone shall be left unturned, not a plan left unexploited, and not an effort spared to commemorate our 35th birthday—a very rare occasion which but few labor newspapers ever reach—fittingly and with all due honor.

Needless to say, the arrangement committee has been busy these past few weeks and we are now able to report definitely on a number of items for the program.

First, it was agreed to save it from too many long speeches and therefore but two speakers were invited and have accepted—Ethin Kristan, editor of Cankar's Herald, and Prof. Maynard C. Krueger, of the University of Chicago. The last time we heard Ethin Kristan speak in Chicago was at our Proletarec picnic two years ago. Prof. Maynard Krueger is well known to our readers through the Socialist Party and his participation in the University of Chicago round table discussions broadcast over the air every Sunday. Both speakers are well-known comrades, who, we are certain, will do justice and honor to the occasion.

Further arrangements include Johnny Gorsek and his orchestra, the boys who made a tremendous hit at one of Proletarec's picnics; the Jugg Sisters, in a vocal number; and the songstress from Gary, Indiana, Mrs. Keleminec, whose soprano voice was well liked and loudly applauded at "Sava's" concert some months ago.

It is plainly indicated from preparations already undertaken that Proletarec's 35th Anniversary celebration program will be one of the best and richest we have seen locally for quite some time.

To put it over with a "bang" we need yet the cooperation of our entire membership and readers in getting tickets distributed, advertising, and in the many other tasks which, combined, spell success for an affair of its kind.

We intend to spare no effort from now until the big day to make our celebration the kind of affair we'd all like to see, and the kind that will go down in our history as something to be remembered.

Why Not Tax Machines?

So obvious that even the most undiscerning person can perceive it, is the unjust, lopsided, cruel, and plain loony economic system which allows one man to reap the entire profit of one, a dozen, nay, hundreds and thousands of machine while thousands of men and women workers required to operate these machines, in return, receive but enough to eek out a meager existence.

Wouldn't it be a hundred times more just, more sensible, and more reasonable to tax these machines, so much per man power, according to the number of human workers they displace?

Of course it would, but that would do away with the parasitic favored class who live in luxury on invested fortunes accumulated by machines—human and metal—and what would our country do without the rich?

The answer to this question rings ever clearer as organized labor wakes up to the folly of a system under which millions starve while a life full of every conceivable luxury is the privilege of a small owning class.

Paderewski Made Pres. Of Exiled Polish Parliament

Jan Paderewski has not touched the keyboard since that unhappy day when Germany invaded Poland and spread terror and butchery among the populace of his native land.

Recently, despite his 79 years, he accepted presidency of the exiled Polish Parliament with these words: "Poland is immortal. We will deliver her from captivity and will raise her from the ruins."

For the first time in twenty years, Paderewski left his piano at home in Switzerland when he came to Paris. "I do not want it," he explained, "I have no need for it."

Townsend Convention

CHICAGO.—National representatives of the Townsend plan organization decided Jan. 12 to hold the annual convention from June 30 to July 4, inclusive, in the municipal auditorium in St. Louis.

Attached to an automobile gas pedal and brake, a new device shows in fractions of a second how long it requires a driver to stop a car in time of danger and how he attempts to do it.

Books by Louis Adamic

Enlarge the scope of your knowledge; broaden your outlook upon life—READ

- Cradle of Life.....\$2.50
- Dynamite.....2.00
- Grandsons.....2.50
- My America.....3.75

Order NOW from
PROLETAREC

2301 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois.

Socialist Party State Executive Committee Meets February Fourth

CHICAGO.—State Executive Committee members will meet in Chicago on Sunday, Feb. 4 at 11 A. M. at the Party office for an important session of the committee. On the agenda will be plans for election of Illinois' 20 delegates to the Party National Convention in Washington, D. C. on April 6-8, statewide organization work, 1940 campaign, educational circuits and anti-war activity.

All Party and YPSL members are invited to attend.

Hammer and Tongs

The January issue of **Hammer and Tongs** has just been published. It contains articles on "Russia's Invasion of Finland," "Jewish Socialists and Anti-Semitism," "A Socialist Farm Program," "Strength and Weakness of the Socialist Party," "1940 Issue for Socialists," and "Wanted: A New Socialist Perspective."

Party members can purchase their copy from the National Office at 23c for five issues.

JBLA Annual Meet Sat.

CHICAGO.—Stockholders of the Yugoslav Building and Loan Association will hear a complete detailed account of all financial transactions and business operations of the Association in 1939, elect three new directors, and transact other business which comes before the annual meeting which will be held Saturday, Feb. 3, at the Slovene Labor Center (23rd and Lawndale).

Secretary, Donald J. Lotrich, reports that favorable gains were made in the past year, and appeals to the membership for a good attendance. Any member finding it impossible to attend, should arrange to be represented by proxy.

THOMAS CUKALE'S CONCERT

CHICAGO.—Most of our people in Chicago have heard Tom Cukale sing either on stage or radio programs, and are undoubtedly planning to attend his concert at the SNPJ hall this Sunday, Feb. 4.

Assisting him on the program are: Esther Block, soprano; George Marchan, WGES announcer; Mildred Szalma, pianist; Gerald Grossman, accompanist; and the two Slovene choirs—"Sava" and "Prešeren."

Rudy Deichman's radio orchestra from Joliet will play for the dance in the evening.

Admission is 40c. He yourself to the SNPJ hall Sunday, as you have an entertainment treat in store in this rich program.

Pamphlet by Lillian Symes Ready for Sale

Communism—World Revolution To Red Imperialism, is the title of a new pamphlet by Lillian Symes, columnist in the Socialist Call. It is published jointly by the Socialist Party, USA, and the Young People's Socialist League, youth section of the Party.

Single copies at 10c each or larger orders at a discount of twenty-five per cent on orders of 10 or more can be purchased from the National Office, 549 Randolph Street.

This is a pamphlet every comrade should read in order to get a better picture of the world ramifications of the Communist movement.

NO ESCAPE FROM NAZI BLAH

Proprietors of small restaurants and beer halls in Germany have been instructed to discourage political arguments and to eject customers who talk too loudly when German radio news bulletins are being broadcast. These proprietors also have been made responsible for placing loudspeakers so that all customers may hear the broadcast clearly.

The Nazi party chiefs, it is reported, are seeking to prevent what is believed to be a growing practice in some restaurants of turning off the radio sets when the news broadcasts begin. Proprietors have been warned, it was said, that they will lose their licenses to do business if this continues and appears to be done with malicious intent.

Mining News

Miners in Butte, Mont., are prepared to start silver mining operations in their own union.

They're going to extract a half-dollar fine for every month's delay in paying union dues.

Cash For Finland

A half-day's pay for Finland aid has been pledged by 1,500 members of the International Ladies' Garment Workers Union (unaffiliated) in the Twin Cities.

LABOR AND YOUTH

By Dr. CHARLES STELZLE

Five years after the close of the World War I spent a month in Berlin studying the condition of the workers in Germany's principal city. At that time Germany was a Republic. During my stay in the city I was present at two great mass meetings, one of which was an open air meeting in front of the Reichstag—Germany's House of Parliament—which was attended by about 200,000 men and women who were addressed by several German leading statesmen. The other was a meeting in the "Grosses Schauspielhaus"—a theatre which seated four thousand people and which was crowded to capacity, even though an admission fee was charged.

The remarkable thing about both these meetings was the constant repetition by the speakers of the phrase "nie wieder Krieg"—never again war—which was heartily applauded by the audience. Undoubtedly, this was the sincere hope of the masses of Germany's people.

But there was another picture which impressed me even more than did the attitude of the people at the mass meetings. Every day I saw parades of fine looking young men and women, marching up and down Berlin's widest avenue, known as "Unter den Linden." Many of these young people became the backbone of the Nazis, who were later organized by Hitler in a campaign which was based upon bitterness and the desire for revenge against the rest of the world.

They became the victims of a false philosophy. They were dominated by a spirit of hatred which undermined their characters and distorted their outlook upon life, and which has turned the world against them.

Today, in the United States, there is also a "Youth Movement" which troubles many people in our country. Fortunately, these young people are living in a Democracy in which they have freedom which is denied the youth of Germany. But they need guidance in many directions. This should be given them by the Government, by industry, by Labor, by Business, by our Public Schools.

They must be saved from developing class hatred. They should learn that they, too, must help bear the burdens of the world in these times of stress and strain. They undoubtedly

DANIEL TOBIN URGES LABOR PEACE

"Less than one dozen men on both sides are responsible for the division of 8,000,000 workers. We are facing reaction against labor and labor leaders are to blame." Those are the words with which Daniel J. Tobin of the International Brotherhood of Teamsters, Stableners and Helpers (AFL), and the main advocate of labor peace at the AFL's 1939 national convention, described the situation in the American labor movement today.

"Local groups of unions should make themselves heard at once, immediately, and continue to voice their disgust and disappointment and demand that labor come together," Tobin said. "Mass meetings should be held everywhere and declarations made and forwarded not only to the leaders of labor but also to the President of the United States."

LABOR AND THE 1940 CENSUS

Four important problems which concern labor will be dealt with in the Sixteenth Decennial Census of Population which will start on April 1, 1940. They are: unemployment, jobs, income and housing.

The Unemployment Census of 1928, which was made by mail, is the only recent attempt at a national unemployment count. The Population Census for 1940, conducted through person-to-person check-ups by 130,000 enumerators, will assemble current figures not only of actual unemployment and the duration of the unemployed period, but also hours and weeks of work and wages or salaries earned during the year, and amount of self-employment by proprietors, farmers, etc., thus indicating more fully than ever before the distribution of the national labor force.

It will further assemble a record of people's occupations, the amount of income earned, and an inventory of all dwelling units.

BROWDER APPEALS

Shortly after he was sentenced to four years in prison and fined \$2,000 in a New York federal court for passport fraud, Earl Browder, secretary of the Communist party, filed notice of appeal.

The Communist party has to date spent in round figures about \$100,000 for Browder's defense, and is intensifying its campaign, exploiting every bit of additional publicity it can get during what promises to be a hectic month before the special election in New York on Feb. 6 at which the Communist party chief hopes to get elected to congress from the 14th district.

Our prediction is that Browder will find it unnecessary to run for congress from a prison cell, for the Communists, in a manner best known to themselves, have demonstrated before that they can raise thousands and hundreds of thousands of dollars overnight when they have an opportunity to exploit.

Browder will be inconvenienced not by repeating the days when Eugene V. Debs—in body but not in spirit—was placed behind bars in Atlantic prison from the cell of which he ran for president of the United States.

Another Year for Dies

Until such time as labor is able to protest loud enough and powerfully enough to make the representatives in congress sit up and take notice, just so long will men like Martin Dies, head of the labor-hating Dies Committee, rampage at large, hiring labor spies and racketeers of every type and description to spy on the labor unions.

The Dies Committee was allotted funds for another year of so-called investigation of un-American activities in this country. The vote in the House of Representatives was better than 10 to 1 for continuing the committee.

GROUND HOG DAY ABROAD!

THE IMMIGRANT PROBLEM

Summary of a Lecture by Louis Adamic

(Continued from last week.)

The majority of the new Americans are not subjectively identified with America as a state, a culture, and an idea, although most of them want to be, even desperately so; but the stream of prejudice that runs through our national atmosphere makes it hard for them to achieve that identification. I find that most of the new people, when they say "we," don't mean "we Americans" or "we, the people in this town," but "we who live in this section and are Polish or Armenian, etc., origin or background." When they say "Americans," they don't mean themselves.

The majority are on the defensive, are oppressed by feelings of inferiority, tens of millions of them; and, in consequence, they hang back and tend to be what Mencken used to call "assistant Americans" and to suppress their ambitions and keep away from the main streams of American life. They are "marginal" people, and are geared not to the expansive and creative impulses of America, but to the fear- and confusion-prompted trends to contract and narrow down.

What is the answer? A great many people say tolerance. But I don't know about that. Tolerance, I am afraid, is not enough. By and large, I suppose, I prefer tolerance to intolerance, and I am aware of Webster's definition of tolerance; but all too often, as I study this problem, I find that tolerance is something very different from what a good many people think it is. Usually, tolerance, as it works out in practice is nothing less than inactive intolerance; at best a negative virtue. One is tolerant when one endures, or stands for, something one doesn't like. Tolerance is mostly intolerance grown subtle, polite, and beyond reach, where you can't deal with it. It is mostly vengeful for intolerance, which cracks easily; which has been cracking in recent years in this country under the impact of the Depression and the backwash of the events abroad. Something more is needed: we will have to try to begin to accept one another.

"This is not a nation but a teeming nation of nations," a country in process of becoming a nation; it always has been that, to my mind, it will be no tragedy should it remain that for some time to come, even forever. It always has been a heterogeneous country, a mixture of strains and religions; which has been, and is, the basis of much of its uniqueness in the world and the source of much of its power. It may be no accident that many of the most dynamic cities and regions in this country have been and are those which include the greatest variety of national and cultural backgrounds.

On its sound, positive side, America always has welcomed diversity, variety, differences. The Revolution was fought, in part, because England did not permit free immigration into the Colonies.

The Founding Fathers were mostly Anglo-Saxons, but eighteen of the signers of the Declaration of Independence were non-Anglo-Saxons. The springs of this country's central ideas and ideals have various sources. The Declaration of Independence, one of the greatest pieces ever written, is an Anglo-Saxon document, written by Jefferson in the English language; its contents, however, are not the exclusive patent of any one strain. No one strain has a monopoly on the ideas of liberty, equality, fraternity, democracy... Before the Revolution, the sermons of the anti-British preachers in New England were based on passages dealing with liberty in the Old Testament, a Jewish book... Government based on the consent of the governed is an all-important concept. The Founding Fathers got it, as it has been shown by historians, from the 13th century Scholastic philosophers, who were Spaniards, Italians and Frenchmen.

At its best, Americanism is nobody's monopoly, but a happy concentration of some of the best aspirations and tendencies of humanity at its best nearly everywhere at one time or another. As it seems to me, it is the highest body of idealism in the world today. It is, among other things, a movement away from primitive racism, fear and nationalism, and herd instincts and mentality; a movement toward freedom, creativeness, a universal or pan-human culture.

In the course of my project, this past year, I have been repeatedly impressed by immigrants telling me or writing to me how they felt when they first glimpsed the Statue of Liberty: how tears filled their eyes; how they wanted to fall on their knees, how they lifted their children to see the goddess. These immigrants were Americans before they landed. They were part of the same movement, the same surge toward freedom, that brought over the Pilgrims. The inscription on the Statue of Liberty remains significant.

Americanism welcomes differences, and if we need a motto, I suggest: Let's make America safe for differences. Let us work for unity within

diversity. My guess is that if we try this, much of the diversity to which some of us possibly more or less object will cease to be important or objectionable. Let us begin to accept one another as we are. I don't mean, of course, that one should like everybody. I mean that one's decision to like or dislike or be indifferent to a man should be made on the basis of his essential qualities as a person, not on the basis of the fact that he was born an Albanian or Yankee, or that he came over in steerage or that he can sport a Mayflower blossom on his family tree...

We need to be trained, or train ourselves, in the direction of becoming creatively, positively, interested in a man partly because he is different; because, being different, he is apt to have something out-of-the-ordinary to offer to us personally and contribute to the evolving culture and civilization. Emerson said, "It is the 'not me' in my friend that charms me."

Inviting diversity, being interested in it, will tend to produce unity in a democratic country; will tend to make it dynamic; will operate against the concentration-camp-like foreign sections and ghettos and restricted residential districts, and will encourage movement and dispersal, at the same time that it will work for harmony and fusion... Inviting diversity brings out the basic sameness of people, just as the opposite results only in more and sharper differences. It breaks down both the superiorities and inferiorities, which are equally bad—two ends of the same stick.

Inviting diversity builds individual character and thereby helps to endow the country with ability to tackle problems as they come up. We in this country, of late, are not dealing with our problems successfully; in great part, it seems to me, because millions of us are involved in a complexity of group bickerings and prejudices, name-calling, and ignorant racist arguments and attitudes, which are chewing up and burning out characters and personalities...

(To be continued.)

THE NATION'S HONOR ROLL FOR 1940

For the twelfth successive year The Nation presents its list of individuals and organizations deserving honorable mention for their activities during the past twelve months. They are: Eleanor Roosevelt, Charles Evans Hughes, The Friends Service Committee and The Foster Parent's Plan For War Children, Raymond Gram Swing and Elmer Davis—news commentators for the Mutual and Columbia broadcasting systems, Maury Maverick, Claude Bowers—former ambassador to the Spanish Republic, Culbert Olson, Senator Robert Wagner, Arthur Eggleston—columnist on the San Francisco Chronicle, The LaFollette Civil Liberties Committee and Senator Elbert Thomas, John Steinbeck, Carl Sandburg, Edward A. Doisy of St. Louis University, and Louis F. Fieser, of Harvard University—two scientists who brought about artificial production of Vitamin K, which causes the blood to clot and P. J. Hanlik, A. J. Lehman, and A. Richardson of Stanford University for their discovery of a bismuth preparation for the effective treatment of syphilis.

Wife and Baby Get Security Benefits

The far-reaching effect of the Federal Social Security program was emphasized in Philadelphia, Pa., last week when Mrs. Harry G. Shutz, aged 23, and her 5-week-old baby were notified by the Social Security Board they would be paid \$27.50 a month for the next 18 years—a total of \$5,940.

Mrs. Shutz's husband, who has been a navy yard worker, died on January 1. Under the law, his benefits under the contributory old age pension scheme go to his dependents. The widow will get \$16.50 a month and the child \$11 a month until the latter is 18.

A Loyal Socialist

Supports his party and press, attends his meetings, pays his dues and is active in the struggle for the common people.

The population of the Union of South Africa on June 30 was officially estimated at 2,107,100 Europeans, 7,540,500 Bantu, 232,000 Asiatics and 821,300 mixed and other colored races.

A barrier for use in starting horse races has been invented with bars at the rear to prevent horses backing out and double gates in front that open automatically when a starting bell rings.

The juice from more than 144,000,000 ripe oranges will have been extracted, concentrated, pasteurized and sealed in vacuum cans for shipment in one California plant before this year closes.